

Bosch

PARADE

versie: 20 januari 2026

SURVIVAL GUIDE 2026

INHOUDSOPGAVE

.....

WAT IS BOSCH PARADE?	5
WIE ZIJN PARADE?	12
DE DATA	19
WERKEN OP HET WATER	22
WERKEN MET ELKAAR	45
TIJDENS HET EVENT	50
WERKEN MET PUBLIEK	53
GRIJZE PAGINA	58
WAT DOE IK NA HET EVENT MET MIJN WERK?	60
HOE COMMUNICEREN WE OVER BP?	68
CHECKLIST	76

WELKOM BIJ DE ULTIEME GUIDE TOT BOSCH PARADE: ONZE SURVIVAL GUIDE!

Want pfoe. Een drijvende parade in de geest van Jheronimus Bosch betekent nogal wat. Daar kan je wel een goede gids voor gebruiken.

Of je nu meedoet.

Of je nu publiek bent.

Of gewoon geïnteresseerd bent.

Lees deze survival guide door om een klein beetje te begrijpen wat we doen en waarom.

Deze guide is namelijk onze poging om al onze kennis over Bosch Parade te delen.

Geen bijbel, die als waarheid voor alles geldt.

Maar een fijne reisgids, waar je ook achterin de tips kunt opschrijven die je onderweg kreeg.

Met hoofdstukken over hoe er te komen, maar ook achtergronden, voorbeelden en zeer veel praktische tips.

En een levend document dat we op onvoorspelbare momenten weer aanpassen en updaten.

Op basis van alle tips die wij weer kregen, on the road.

Maar een gids die je vooral voorbereidt op iets waar je bij wil zijn.

Bij Bosch Parade!

VEEL LEESPLEZIER!

LEESWIJZER

Wat lees je hier zoal?

1. Wat is Bosch Parade? De Tuin der Lusten? En wie organiseren dat?
2. Wie zijn Bosch Parade? Wie zijn de mensen? Wie stel je welke vragen en hoe bereik je ze?
3. De data. Wanneer gebeurt wat? Heel praktisch. Wat is de planning en wat zijn de belangrijke data? Ook in het kort waarom we dat zo doen.
4. Hoe werk je op het water? En hoe kan je inspiratie opdoen? En wat zijn de uitdagingen?
5. Hoe werk je als Bosch Parade Community met elkaar en betrek je anderen bij onze community?
6. Hoe werkt alles tijdens het evenement zelf? Tijdens Bosch Parade en de Tuin der Lusten? Wat is de route?
7. Wat gebeurt er ná het evenement? Hoe ruimen we alles op?
8. Hoe communiceren wij? Met elkaar? En naar het publiek?

Dan is er nog een grijze pagina voor alles wat we vergeten of nog niet weten. En omdat het bij Bosch Parade nooit zwart-wit is. Ofja. Dubbelzinnig is natuurlijk zwart en wit. Dat snapte Jheronimus al goed.

WAT IS BOSCH PARADE?

WAT IS BOSCH PARADE?

OVER BOSCH PARADE

Bosch Parade is de drijvende parade in de geest van Jheronimus Bosch (1450-1516) te 's-Hertogenbosch. Voor de hedendaagse kunstmanifestatie op en om het water creëren kunstenaars uit alle disciplines nieuw werk om mensen te verwonderen, te raken en te verbinden, zoals Bosch dat 500 jaar geleden deed en nog steeds doet.

Onze impact op de samenleving is dat al onze deelnemers, makers en bezoekers als 'hedendaagse Jheronimussen' naar de wereld leren kijken, waardoor deze iets eigenzinniger en socialer wordt. Dat gebeurt doordat ze geconfronteerd worden met eigenzinnige en gebalde beeldverhalen die je zin doen krijgen om aan het normale en alledaagse te ontsnappen.

BOSCH PARADE IN HET KORT

SAMENVATTING BOSCH PARADE

Bosch Parade bestaat iedere editie uit 16-20 hedendaagse kunstprojecten, geïnspireerd op een thematiek die centraal staat in het werk van Jheronimus Bosch. Wij dagen makers uit alle disciplines middels een open call uit te reflecteren op de thematiek van de editie, en hun werken te realiseren met onze community. Bosch Parade wordt ieder editie georganiseerd met 5 uitvoeringen rondom de langste dag in juni. De uitvoeringen worden ondersteund vanuit de 5 weken eerder geopende kunstwerf, ontmoetingsplaats en pop-uprestaurant 'Tuin der Lusten'.

WAT ZIJN ONZE SPEERPUNTEN?

Speerpunten voor 2025-2028 zijn:

1. Vanaf 2026 Bosch Parade organiseren met iedere editie een andere, inspirerende curator die de blik van Jheronimus Bosch in het hedendaagse plaatst voor een groot publiek.

2. Het versterken van community-projecten in Bosch Parade en de Tuin der Lusten, met een sterke focus op talentontwikkeling van zowel amateurs als professionals.

3. Het doorontwikkelen van professionele kunstproducties uit Bosch Parade die de wereld over kunnen, met de Tuin der Lusten als inspirerende proeftuin voor experimenten en pilots.

Bosch Parade is een professionele organisatie in ontwikkeling en hanteert de Fair Practice Code, Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie. Dit vertaalt zich in een sterke focus op talentontwikkeling binnen de organisatie, de betrokken makers en deelnemende communities.

VOLGENDE EDITIE BOSCH PARADE

Bosch Parade organiseert haar 11e editie onder het thema 'Mankement als motor' van 18 t/m 21 juni 2026. Het ondersteunende openlucht atelier met pop-up restaurant 'Tuin der Lusten' is geopend van 21 mei t/m 21 juni 2026.

WAAROM BOSCH PARADE?

Bosch Parade heeft een aantal overstijgende doelen, de redenen waarom we ondersteund worden door verschillende subsidiënten en sponsors.

KUNST VOOR EN MET VELEN

Door te kiezen voor toegankelijke formats, enthousiasmeren we een breed en divers publiek voor hedendaagse kunst. Zowel Bosch Parade (varende optocht) als Tuin der Lusten (openlucht atelier met horeca) zijn aansprekend en toegankelijk voor grote groepen. Onze community van professionele makers en uitvoerenden aan de ene kant en grote groepen bouwers en vrijwilligers aan de ander kant, is een sterke propositie in Nederland. Deze propositie draagt bij aan de actieve cultuurparticipatie van honderden deelnemers in 's-Hertogenbosch en Brabant. Bovendien helpt onze Social Responsibility aanpak ook minderbedeelden in onze samenleving bij het vergaren van extra culturele bagage.

HEDENDAAGSE REFLECTIE MET JHERONIMUS BOSCH

Jheronimus Bosch is een kunstenaar van de buitencategorie en een icoon minstens zo groot als Vincent van Gogh. Door het werk van Bosch als inspiratiebron te nemen, kunnen universele thema's worden uitgelicht en in een hedendaagse context worden geplaatst voor een groot publiek. Zo verbindt Bosch Parade heden met verleden. Zelfreflectie en een kritische houding creëren werk dat mensen raakt, tot nadenken zet en ze als 'hedendaagse Jheronimussen' doet kijken naar de wereld.

UNIEK CULTUURANBOD

Bosch Parade is door zijn verschijningsvorm – een optocht van kunstprojecten over het water – wereldwijd uniek en daarmee uitdagend voor makers uit verschillende disciplines. Bosch Parade positioneert zich als een muzikaal en theateraal beeldende kunst evenement, waar performance art en community art bij elkaar komen, waar werken interactie zoeken en grootschalig mogen zijn. Participatie wordt actief ingezet en altijd aangemoedigd.

MAKERS

Bosch Parade verleent opdrachten aan (groepen) professionele makers van alle disciplines: componisten, regisseurs, dansers, beeldend kunstenaars, muzikanten en acteurs. Wij durven risico te nemen met een multidisciplinaire houding en geven ruimte aan het artistiek experiment. Hiermee positioneren wij ons als belangrijke opdrachtgever voor multidisciplinaire kunstvormen in Zuid-Nederland. Door ook in te zetten op doorontwikkeling, krijgen gevorderde makers de kans de volgende stap te zetten in hun carrière. Jong, net afgestuurd talent wordt bij Bosch Parade begeleid.

INTERNATIONALISERING

Bosch Parade zoekt samenwerking met internationale partners en nodigt buitenlandse kunstenaars uit om deel te nemen. Dat verbreedt de blik en verrijkt het kunstklimaat in de stad en de provincie. Bij het doorontwikkelen van projecten die in Bosch Parade getoond worden, is het uitgangspunt om de projecten daarna ook internationaal aan te kunnen bieden. Dat geeft mooie mogelijkheden om de Brabantse kunstenaars in het buitenland te presenteren, bovendien gepresenteerd als product van Nederland waterland.

WELKE PROJECTEN EN MAKERS DOEN MEE AAN BOSCH PARADE?

Wij zoeken werk dat past bij het thema en kaders. Bovendien zoeken wij makers die zichzelf durven te overstijgen en daarvoor met ons het avontuur durven aan te gaan.

BOSCH PARADE SELECTEERT PLANNEN DIE:	BOSCH PARADE WIJST PLANNEN AF DIE:	DOEN!	NIET DOEN!
Passen binnen het thema 'Mankement als Motor'	Niet binnen het thema passen	Deze open call goed tot je nemen!	Laatste dag indienen
Ingediend zijn door professionele makers, die uitgaan van samenwerking met een community. Of door communities waar een passende kunstenaar bij wordt gezocht	Niet van samenwerking uitgaan	De Bosch Parade Survival Guide lezen	Een plan indienen dat onze vragen niet beantwoordt
Een mankement van een gemeenschap onderzoeken	Niet geschikt zijn voor op het water	Nadenken over hoe je mensen betreft bij je werk	
Passen in het concept 'parade', een gezamenlijke kunstproductie	Directe replica's zijn van werk van Bosch	Bedenken hoe je werk vaker kan worden ingezet	Nalaten alle gevraagde documenten toe te sturen
Met haar artistiek team de samenwerking wil aangaan	Milieu-of omgevingsbelastend zijn	Checken of de data passen in je agenda	Bestaand werk indienen
Geïnspireerd zijn op of refereren aan beelden van Jheronimus Bosch		De vragenlijst volledig invullen en alle gevraagde documenten toesturen	Werken op het water onderschatten
Communiceren met een groot publiek, en het publiek naar de wereld laten kijken als 'Hedendaagse Jheronimussen'		Inspirerende gedachten, impressies en/of beelden maken en meesturen	
Vertrouwen geven in een goede artistieke uitwerking			

GEZAMENLIJKE PARADE

Bosch Parade is een parade en jouw werk zal in relatie staan tot werk voor en achter je. Bosch Parade gedraagt zich als een eigenzinnig Gesamtkunstwerk: invloeden van andere werken kunnen dat van jou ook versterken. Je werk dient dus niet alleen autonoom te zijn, maar dient overeind te kunnen blijven in een gezamenlijke context. Die context is een belangrijke factor die tussen jou, de curator en het artistieke team wordt besproken en collectief ontwikkeld.

WIJ BOUWEN DE BOSCH PARADE COMMUNITY

Het belangrijkste element in Bosch Parade is de confrontatie van een heel grote en brede groep mensen met kunst. Een hele massa mensen werkt actief mee aan Bosch Parade: ze helpen de werken in elkaar te zetten samen met bezielde kunstenaars. Of ze spelen mee in de parade op de kunstwerken óf ze komen en masse kijken. Wat van belang is, is dat ze letterlijk of figuurlijk in aanraking komen met kunst, en dat eens niet in een museum, maar juist in de open lucht en aan het water. Kunst gaat over het samenkomen en je vergapen aan ongehoorde en ongeziene verhalen. Die nieuwe verhalen van Bosch Parade worden niet alleen verteld door tientallen professionals, maar juist samen met een breed palet van honderden vrijwilligers die zich ontwikkelen tot medemakers. Van spelers tot schippers en van zangers tot zwemmers, iedereen is uitgenodigd om mee te bouwen aan Bosch Parade. Tezamen vormen al deze mensen de Bosch Parade Community. Omdat wij samenwerking met de Bosch Parade Community essentieel vinden, geven wij voorkeur aan makers die in hun werk en werkwijze anderen willen betrekken middels actieve cultuurparticipatie. Dat kan met de inzet van medemakers, bouwers, schilders, zwemmers, acteurs, figuranten, muzikanten, dansers, koren, etc., etc. bij de werken. Het betrekken van een specifieke doelgroep bij het thema 'Mankement als Motor' in de voorbereidingen, realisatie of uitvoeringen is een must.

WIJ GEVEN OPDRACHT AAN PROFESSIONELE MAKERS

Bosch Parade verstrekt per editie nieuwe opdrachten voor beeldend werk, compositie en teksten voor zowel jong als gevestigd talent. Wij nodigen professionele makers van alle leeftijden, nationaliteiten en gearrangementen uit om hun verbeeldingskracht te tonen. Wij staan open voor alle disciplines: beeldend kunstenaars, architecten, social artists, choreografen, scenografen, regisseurs, dramaturgen, tekstschrijvers, componisten, dansers, circusartiesten, kostuumontwerpers, lichtontwerpers, filmmakers of alle

andere kunstenaars. De maker heeft een relevante hbo-va-kopleiding gevolgd ofwel drie jaar aantoonbare werker-
varing. Multidisciplinaire makers, collectieven en makers die over de grenzen van de eigen praktijk durven te kijken, hebben bij ons een streepje voor. Wij dagen professionele makers uit om met onze Bosch Parade Community van amateurs met of zonder ervaring samen te werken. Een eigen community zoeken en betrekken past ook.

WIJ VERBINDEN COMMUNITIES AAN PROFESSIONALS

Communities, verenigingen, clubs, orkesten en samen-
scholingen allerhande die willen deelnemen, dienen zich aan te sluiten bij een professionele maker. Dat is omdat wij geloven dat communities, vrijetijdskunstenaars en professionals elkaar samen versterken. Bovendien is het essentieel om samen te kunnen werken op het water. Ken je een professionele kunstenaar? Wellicht kun je samen met die kunstenaar een plan indienen. Ken je geen kunstenaar? Meld je aan en we proberen je tijdens de selectieprocedure te verbinden aan een passend project of kunstenaar.

OPENLUCHT ATELIER DE TUIN DER LUSTEN

Voorafgaand aan Bosch Parade, creëren we vanaf eind mei tot en met de laatste uitvoering een werk- en ontmoetingsplek aan het water. In dit openlucht atelier en pop-up restaurant werken en repeteren onze makers, performers en andere deelnemers gezamenlijk aan de realisatie van Bosch Parade. Ook is het een plek waar publiek welkom is om van het bouwproces en de werken te genieten onder genot van een hapje en een drankje. Na afloop van de edities van Bosch Parade is er hier in het schemerdonker een kort slotritueel, om iedere dag gedenkwaardig af te sluiten. Bosch Parade biedt de mogelijkheid om te bouwen in de Tuin der Lusten, gekoppeld aan onze educatieprogramma's voor leerlingen tussen 10-15 jaar. Interesse? Geef dat dan aan bij het indienen van het plan voor de Open Call.

BEN JIJ JONG TALENT?

Jonge en net afgestudeerde makers begeleiden wij bij het realiseren van werk bij Bosch Parade. Samen met KOP uit Breda bieden wij een uitgebreid talentprogramma met workshops en coaching. Dit programma is speciaal voor kunstenaars t/m 30 jaar (geboren in of na 1994).

ONDERSCHRIJVING CODES EN RICHTLIJNEN

GOVERNANCE CODE CULTUUR

De organisatie hanteert de principes van de governance code. Ook wordt er gekeken naar de actualiteit, risico-inventarisatie, arbo gerelateerde, fysieke en sociale veiligheid in de organisatie, bij de uitvoering en het publiek. We hebben een maatschappelijk cultureel doel en we houden daarom ook de nodige aandacht voor duurzaamheid en sociale aansluiting op de stad, de regio en landelijke spreiding goed in het vizier.

FAIR PRACTICE CODE

De richtlijn kunstenaarshonoraria wordt gehanteerd voor een middelkleine organisatie. Afspraken met alle makers worden vastgelegd met heldere opdrachtverlening, waarbij we rekening houden met de veranderende regels voor zzp'ers. De vergoedingen van het team zijn gebaseerd op de richtlijn functie- en loongebouw presentatieinstellingen voor beeldende kunst. Voor (actieve) vrijwilligers en stagiairs zijn vergoedingen beschikbaar. Goed werkgeverschap wordt geboden met duidelijke fasering, heldere afspraken en inspirerende werkplaatsen.

Deze Survival Guide, met alle praktische informatie opgelijnd in één document, is daar belangrijk onderdeel van.

Wij vertalen deze code ook naar talentontwikkeling op alle niveaus, met talentontwikkelingsprogramma's voor onze community en onze makers, een educatieprogramma voor kinderen en doorgroeimogelijkheden binnen de organisatie.

CODE DIVERSITEIT & INCLUSIE

Verbinden en inspireren zit in het DNA van Bosch Parade en verbinden we vanaf 2024 nog nadrukkelijker aan de artistieke keuzes. Met curator David Bade (Curaçao) verbreden we ons richting community-bouwen en de Antilliaanse gemeenschap. Met curator Imke Ruigrok brengen we met 'de stereotypen voorbij' een thema waarbij inclusiviteit centraal staat. Curator Matthijs Bosman legt dat vervolgens terug bij het publiek en zorgt voor inbedding van de lessen in de stad. Onze inclusieve community wordt blijvend versterkt met het jaarlijks realiseren van een groot zichtbaar community bouwproject met diverse doelgroepen in het hart van de Tuin der Lusten. In de opdrachtverlening worden diversiteitsaspecten meegewogen, waaronder genderbalans onder de deelnemende makers, twintig procent van de makers jong talent onder de 30 jaar en twintig procent van de makers heeft een niet-Nederlandse culturele achtergrond of is internationaal.

BOSCH PARADE / DE PARADE / PARADE?

Bosch Parade is een eigennaam en dus óók zonder lidwoord te gebruiken. Alleen als we het over de parade hebben als optelsom van voorbijkomende elementen, spreken we over de parade. Zonder hoofdletter dus.

Naar buiten toe is het vaak verwarrend dat Bosch Parade zijn naam ontleent aan Jheronimus Bosch, en niet aan de stad Den Bosch, waarnaar de schilder zichzelf ooit vernoemde ten koste van zijn eigenlijke familienaam 'van Aken'. De **Bossche** Parade, een veel gemaakte fout, zegt precies wat het niet moet zeggen. Met name omdat we NOOIT de verwachting moeten willen wekken dat we een festival zijn als het nomadische theaterfestival **De Parade**, maar dan een Bossche variant.

De verwarring van namen is altijd al groot. Een klein stukje geschiedenis om deze verwarring te duiden:

Ooit was daar het legendarisch nomadische festival Boulevard of Broken Dreams van Terts Brinkhof.

Dat festival zocht in elke stad waar het stond een locale partner. In Den Bosch was dat Bureau Jeugdzaken waar Wim Claessen directeur was. De locale partner zorgde per stad voor een eigen stukje programmering, maar vooral voor alle organisatorische rimram.

Boulevard of Broken Dreams werd groot, ging op avontuur naar Canada, overspeelde haar hand en ging failliet.

Wim Claessen zette het Bossche deel van het festival hier door onder de naam Theaterfestival Boulevard.

Terts Brinkhof richtte een nieuw nomadisch festival op: De Parade, zo genoemd vanwege het verplichte 'parade maken' door de artiesten. De naam Boulevard of Broken Dreams was vanwege het faillissement niet meer te gebruiken.

De artiesten van de voormalige Boulevard of Broken Dreams, nu dus De Parade, stonden jaarlijks op de Parade in den Bosch (het plein de Parade dus) als onderdeel van Theaterfestival Boulevard, die dus geen Boulevard of Broken Dreams meer was, maar een festival met locatietheater en een festivalplein als kloppend hart: de Parade.

Dat liep na een aantal jaren mis omdat alles op de Parade (het plein in Den Bosch) zo dicht op elkaar stond dat de onderlinge geluidshinder spelen vaak onmogelijk maakte. Gevolg: veel ruzie tussen artiesten onderling, omdat zij niet alleen collega's waren, maar ook elkaars concurrenten omdat ze allemaal hun tent vol moesten zien te krijgen. Ook de onderlinge verhoudingen tussen Wim Claessen en Terts Brinkhof liep flinke deuken op door dit gedoe.

Festival De Parade stapte uiteindelijk uit de Boulevard, en staat nu jaarlijks alleen nog in Utrecht, Den Haag, Rotterdam en Amsterdam. Dat laatste gelijktijdig met Boulevard in Den Bosch, wat zich trouwens op De Parade van Den Bosch afspeelt.

Nog altijd hoor ik mensen over de Parade in Den Bosch spreken, terwijl ze Boulevard bedoelen. En als ik zelf Bosch Parade zeg, heb ik ook bijna altijd wat uit te leggen. Onhandig, maar ja...

Wij wilden destijds de naam Bosch Parade om deze redenen dan ook niet. Maar Bosch 500 drukte hem door. Op zich met goede redenen. Het woord Parade betekent in al onze omliggende landen hetzelfde, wat voor internationale belangstelling handig is. Daarnaast waren de namen van alle geplande Bosch 500-evenementen op dezelfde manier gestructureerd: Bosch Diner, Bosch Young Talent Show, Bosch Art film Festival, Bosch Requiem, en dus ook Bosch Parade.

En nu... kunnen we ons geen betere naam meer voorstellen dan Bosch Parade. Of BP, voor intimi...

WIE ZIJN BOSCH PARADE?

WIE ZIJN BOSCH PARADE?

Bosch Parade is een stichting, die de dagelijkse organisatie naar de artistiek en zakelijk leider mandateert. Samen met ervaren evenementorganisatoren bouwen zij Bosch Parade. Dit zijn de gezichten achter Bosch Parade!

ORGANISATIE

ERIK DE JONG, DIRECTEUR

'Erik is een bevlogen verbinder, organisator van community-gedreven evenementen en initiator van vele creatieve concepten. Hij gebruikt zijn ervaring – opgeleid als architect, oprichter van Muziek op de Dommel voor- malig community manager bij de Technische Universiteit Eindhoven – om Bosch Parade te realiseren.

DORIEN VAN DEN HURK, HOOFD MARKETING EN COMMUNICATIE

Strategische marketing- en communicatieadviseur met sterke voelspriet voor trends en in bezit van een brede creatieve blik. Merkbeleving, daar wordt ze enthousiast van! Met de merkstrategie als basis ontwerpt zij eigentijdse en prikkelende communicatiemiddelen die aandacht krijgen. Zij gelooft dat een betekenisvolle beleving dé sleutel vormt tot een succesvolle en duurzame communicatie.

TESSA VAN HELVOIRT, OFFICEMANAGER

Tessa studeerde in 2020 af aan Avans Academie, Associate degree, Management. Na haar stage bij Bosch Parade in 2019 is zij toegetreten tot het team, en ondersteunt ze diverse afdelingen. Ook beheert ze hier afspraken, noteert vergaderingen en beheert het CRM-systeem. Onze onmisbare spin in het web.

ANNELOES EBING, VRIJWILLIGERSCOÖRDINATOR

Anneloes is een organisatorisch en productioneel talent, bekend binnen culturele projecten in de regio. Bij Bosch Parade coördineert zij de vrijwilligers die op de waterkant actief zijn. Om te zorgen dat zowel de bezoekers als de vrijwilligers een mooie Bosch Parade hebben.

MIRIAM ALDERS, COMMUNITY MANAGER

Miriam is een senior projectleider van evenementen met een maatschappelijk doel. Ze helpt bij het creëren, organiseren en realiseren van projecten onder de naam Raak Evenementen. Voor Bosch Parade is ze de matchmaker tussen de vraag vanuit de kunstenaars en degenen die mee willen doen aan Bosch Parade en organiseert ze het educatie-programma.

STEPHAN GRILIS, PRODUCTIELEIDER

Stephan is gewend om grote, ingewikkelde producties op de rails te zetten en te houden. Als productie leider is hij o.a. verbonden aan het Bevrijdingsfestival in 's-Hertogenbosch en aan circusfestival Circolo in Tilburg. Het productionele en logistieke werk is bij hem in zeer betrouwbare handen.

BOSCH PARADE COMMUNITY

Bosch Parade kan niet bestaan zonder de eigen community. De Bosch Parade community is misschien het meest duidelijk bij het enorme aantal uren gedraaid door vrijwilligers. Er werden in 2022 470 diensten gevuld van in totaal 2.400 uur. En dat staat los van iedereen die meehielp bij de kunstwerken!

EXTRA TEAM TIJDENS EDITIE

In aanloop worden extra freelancers en stagiairs ingezet, met name in de marketing, de PR en bij het grote productie team.

ARTISTIEKE TEAM

DAVID BADE, CURATOR

David Bade is een community-bouwer pur sang. Bosch Parade nodigde hem samen met Tirzo Martha uit om voor de editie van 2024 een groot community-project te maken. Want werken met de Bossche community is voor ons een topprioriteit. Door David Bade te vragen om als curator op te treden voor de eerstvolgende editie, hopen wij deze werkwijze nog steviger te verankeren in ons evenement. Bovendien verwachten wij met David aan het roer niks anders dan een diverse parade die het negatieve naar een kleurrijk geheel weet te brengen. Assembleren is het sleutelwoord met betrekking tot zijn eigen werk. David maakt tekeningen en schilderijen, sculpturen en installaties. Daarnaast geeft hij workshops in de vorm van community art. Hij is, samen met Tirzo Martha, oprichter van Instituto Buena Bista op Curaçao.

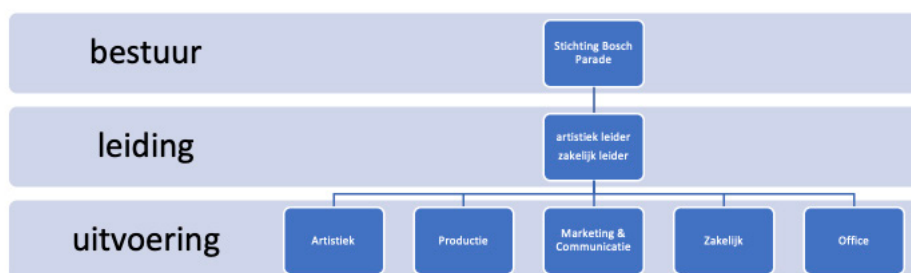
KOEN VAN SEUREN, REGISSEUR

Koen van Seuren is toneelregisseur en -schrijver, in 2020 afgestudeerd aan de toneelacademie van Maastricht. Samen met David Westera vormt hij het artistieke team van Anticlimax. In Koen zijn voorstellingen worden ideeën, genres en beelden in hoog tempo afgewisseld. Filosofische dialogen worden ondersteund door een flinke dosis humor en de westerse canon wordt door de shredder gehaald om als monster van Frankenstein schokkend en piepend tot leven te worden gewekt.

NICOLE SOETER, COMONIST

Nicoline componeert hedendaagse muziek voor akoestische en elektronisch versterkte instrumenten. Haar composities zijn bijzonder fantasierijk in klank; kenmerken zich door originele vondsten in samenklank en instrumentkeuze. Een grote voorliefde voor de relatie muziek en tekst maakt dat ze regelmatig opdrachten voor vocale composities krijgt, maar ook muziektheater ligt haar bijzonder goed. Hiernaast is ze artistiek leider van ensemble VONK.

ORGANOGRAM

BESTUUR

Bosch Parade wordt georganiseerd door Stichting Bosch Parade. Stichting Bosch Parade voldoet aan de Governance Code Cultuur en het bestuur wordt gevormd door:

- **Jos van de Wouw** (voorzitter), advocaat VANDEWOUW Zakelijke Advocatuur
- **Vincent van den Heuvel** (penningmeester), professional in de culturele sector
- **Peter Ketelaars** (algemeen bestuurslid), voormalig lid dagelijks bestuur Waterschap Aa en Maas
- **Cassandra Vugts** (algemeen bestuurslid), directeur SPARK Campus
- **Thomas Vriens** (algemeen bestuurslid), cultureel ondernemer, eigenaar CABV
- **Boudewijn Thuis** (algemeen bestuurslid), business coach, interim manager
- **Marieke Keser** (algemeen bestuurslid), Onderwijsmanager KW1C.

De bestuurders van Stichting Bosch Parade zijn gezocht

vanuit verschillende hoeken in de samenleving en werken onbezoldigd aan het evenement. De dagelijkse organisatie wordt door Stichting Bosch Parade gemandateerd aan de artistiek-, marketing- en zakelijk leider.

COMITÉ VAN AANBEVELING

Bosch Parade heeft een Comité van Aanbeveling dat bestaat uit maatschappelijk bevlogen personen die hun sporen ruimschoots hebben verdiend in de (Bossche) samenleving. Zij dragen Bosch Parade een bijzonder warm hart toe. Het Comité van Aanbeveling bestaat uit:

- **Ton Rombouts**, senator en oud-burgemeester van 's-Hertogenbosch: "De Bosch Parade is een van de pareltjes uit de nalatenschap van het Bosch Jaar in 2016."
- **Heleen Herbert**, chieff commercial officer bij Heijmans

Het Comité van Aanbeveling speelt een belangrijke ambassadeursrol in de stad en de provincie. Daarnaast adviseert het Comité zowel het bestuur als het directieteam bij alle actuele onderwerpen.

WIE BENADER JE BIJ VRAGEN?

WIE STUUR JE WANNEER EEN MAIL?

Ja. De grootste vraag, wie benader je? Eigenlijk is info@boschparade.nl ons belangrijkste mailadres. Maar je hebt natuurlijk vaak algemene vragen aan één van onze organisatoren.

- Inhoudelijke artistieke vragen, of gewoon een keertje sparren > neem contact op met Miesjel
- Vragen of sponsoring, budget, doelstelling, facturatie? > neem contact op met Erik
- Vragen over marketing, communicatie of uitingen? > mail naar Dorien en Marieke.
- Vragen over transport van je werk of technische inzicht > mail Stephan
- Wil je graag helpen bij Bosch Parade > mail naar Anneloes
- Hulp nodig bij het zoeken naar of vinden van community > mail naar info@boschparade.nl
- Wil je meedoen met Bosch Parade met jouw club, vereniging of organisatie > mail naar info@boschparade.nl
- Vragen over de open call? > mail Tessa via opencall@boschparade.nl
- Geen idee bij wie je moet zijn? > mail naar info@boschparade.nl en je vraag komt bij de juiste persoon!

FUNCTIE	NAAM	EMAIL
Directeur	Erik de Jong	erik@boschparade.nl
Curator	David Bade	curator@boschparade.nl
Hoofd productie	Stephan Grilis	stephan@boschparade.nl
Productie	Linda van Loon	programmaproductie@boschparade.nl
Hoofd marketing en communicatie	Dorien van den Hurk	marketing@boschparade.nl
Ondersteuning marketing en communicatie	Marieke Staps	marketing@boschparade.nl
Vrijwilligerscoördinator	Anneloes Ebbing	vrijwilligers@boschparade.nl
Open call		opencall@boschparade.nl

WIE BEDACHT BOSCH PARADE EN WAAROM?

HET EERSTE ZAADJE

In 2007 vierde toenmalig koningin Beatrix haar verjaardag in 's-Hertogenbosch. Zo'n feestje vergt flink wat voorbereiding. De lokale organisatie werd in handen gelegd van Marc Eysink Smeets. En die deed dat voortreffelijk: hij mobiliseerde tientallen verenigingen, clubs en cultuurorganisaties om een bijdrage te leveren. En dat lukte boven verwachting. Grote eyecatchers tijdens het landelijk op TV uitgezonden spektakel waren enkele steltlopers van Close Act, uitgedost als figuren uit de schilderijen van Jheronimus Bosch die de wandeling van de koningin door de stad begeleidden. Bij Marc Eysink Smeets werd op dat moment het eerste zaadje geplant. Er moest in Den Bosch een optocht ontstaan, gewijd aan Jheronimus Bosch. Een optocht waaraan veel Bossche verenigingen, kunstenaars en vrijwilligers zouden deelnemen.

VAN ZOEKTOCHT NAAR VAARTOCHT

In 2009 vroeg hij Miesjel van Gerwen, de Bossche kunstenaar die al jarenlang ervaring had met de grote cultuurhistorische optocht van Brabantsedag in Heeze, om daar een keer over te komen praten. Miesjel bracht meteen componist Bart van Dongen (nu stadscomponist) mee. Het werden boeiende gesprekken. Eerst werd vastgesteld dat een optocht van Jheronimus Bosch figuren door de stad weinig meerwaarde had, maar dat juist hedendaagse kunstenaars zich zouden moeten laten inspireren door de middeleeuwse meester. Daarna kwam het grootste punt van zorg. Hoe organiseer je in Den Bosch, carnavalsstad bij uitstek, een optocht waarvan niemand ooit zal zeggen: 'oh, zoiets als carnaval'? Een uitdaging die voor lange stilte en wat weifelende voorzetjes leidde. Totdat bij Miesjel het kwartje viel. Het moest een optocht op het water worden!

In 5 minuten tijd schetste hij een toekomst die klein zou beginnen op de Binnendieze, en die via de Aa uiteindelijk naar de Dommel zou verkassen. En wie weet wat daarna nog mogelijk zou zijn.

GOUD VOOR DE STAD

Het trio voelde meteen dat het goud in handen had voor de stad. Prachtige historische locaties, water alom, de grootste zoon van de stad als inspiratiebron, het Jheronimus Boschjaar (2016) op komst en de ambitie van de stad om zich te profileren als Cultuurstad van het Zuiden. Het plan werd dan ook van harte omarmd door de Stichting Bosch 500, die in dit concept een mooie mogelijkheid zag om één van de eisen van de gemeenteraad vorm te geven: het Boschjaar mocht niet alleen een elitefeestje worden. Precies wat de bedenkers ook voor ogen hadden. Het geboortekaartje voor Bosch Parade kon de deur uit!

De rest is een mooie geschiedenis.

WIE ZIJN ONZE PARTNERS?

Bosch Parade zoekt steeds naar bijzondere partners om haar ambities op alle fronten mee vorm te geven. Want Bosch Parade is een veelomvattend en complex evenement. De voornaamste partners van dit moment hieronder op een rij.

KOP

‘KOP (Kunstenaars Ontwikkel Platform) is een springplank voor startende kunstenaars naar een opdrachtenpraktijk. We willen talent zichtbaar maken, hen (nieuwe) podia bieden en verbinden. We richten ons op het creëren van betaalde opdrachten, begeleidingstrajecten, netwerken, kennisontwikkeling alsook de uitwisseling van kennis tussen (generaties) kunstenaars, bemiddelaar en publiek. Hierbij staan we nadrukkelijk open voor samenwerking met andere disciplines, zowel binnen als buiten de kunst- en cultuursector.’

Bosch Parade heeft in KOP een waardevolle partner gevonden om jong talent optimaal te begeleiden bij het aangaan van ambitieuze opdrachten zoals voor ons unieke evenement. Want daar komt stiekem nogal wat bij kijken.

HET ZUIDELIJK TONEEL

Met Het Zuidelijk Toneel (HZN) werken wij samen om het theaterspel op de kunstwerken naar grote hoogte te brengen. Daarvoor zetten wij niet alleen een getalenteerd regisseur uit het artistieke team in: acteurs in dienst bij HZN spelen iedere editie als gelijken mee op de werken. Onze community krijgt de kans om op te treden met acteurs als Joep van der Geest, Gillis Biesheuvel, Ousmane Bangura en Alicia Boedhoe.

Samen met Het Zuidelijk Toneel (HZN) zoeken we ook beloftevolle regisseurs met een voorliefde voor locatie-theater en geven wij hun in de komende planperiode de opdracht om regie over de parade te voeren, zodat zij zichzelf in een project van zo'n schaal en specifiek karakter kunnen ontwikkelen. Koen van Seuren is geselecteerd voor de komende twee edities ('24 en '26), na een jaar als assistent van Sarah Moeremans (artistiek directeur HZN, editie 2022).

PANAMA PICTURES

‘Dynamisch, ongepolijst en bij vlagen spectaculair, maar tegelijkertijd kwetsbaar en intiem. Panama Pictures maakt voorstellingen op het snijvlak van dans en circus, waarin de disciplines moeiteloos in elkaar overvloeien en de dialoog aangaan met architectonische decors en livemuziek. Het gezelschap neemt haar publiek mee in een zintuiglijk en fysiek verhaal over universele onderwerpen. Choreograaf Pia Meuthen vertaalt literaire en filosofische inspiratiebronnen naar poëtische beelden en weet haar toeschouwers te raken met de grote fysieke impact en de menselijke uitstraling van het geheel. Ze toont werelden die herkenbaar zijn voor de toeschouwer maar ook altijd ruimte geven voor eigen interpretatie.’

Panama Pictures en Bosch Parade zijn zeer verschillend, maar delen ook veel. Beide zijn we op zoek naar grote impact op basis van artistieke inhoud met veel ruimte voor de mensen waarmee we werken. Panama Pictures ontwikkelt momenteel de spectaculaire voorstelling *Weight of Water* op een iconisch object uit Bosch Parade 2019: de kantelende trap van Rob van Dam (toen onder de titel *De Triomf*).

DE SPIJSBEREIDERS & VAN ZUID EVENTS

‘Met de passie voor eten, oog voor goed ontwerp, en een flinke dosis eigenheid ontwikkelen wij voor jouw bedrijf producten en diensten die zich onderscheiden maar het commerciële doel niet uit het oog verliezen. De wereld van food is onderhevig aan vele trends en ontwikkelingen en mist desondanks nog steeds karakter. Een plekje zoeken waar je die ene bijzondere stempel op de foodwereld kunt drukken is daardoor niet makkelijk. De Spijsbereiders willen je graag helpen en geven je hierbij de juiste ingrediënten voor een succes. Alle kennis is gebundeld in ons kantoor, onze keuken en hebben we een dat breed netwerk dat niet bang is om samen met ons anders te denken.’

Zoals Jheronimus zijn Middeleeuwen rauw en gepeperd wist te verbeelden in zijn schilderijen, zo gaan ook de Spijsbereiders en Van Zuid Events aan de slag met hun schotels in de Tuin der Lusten. Voor hun wilde bereidingen bezoeken ze de verste uithoeken van het smakenpalet, garen ze de ingrediënten in hun Spartaanse kookpotten met pit en razernij. Niks kokette liflafjes hier, maar smakelijke, verrassende gerechten waarmee je papillen zalig worden uitgedaagd.

ANDERE PARTNERS

Vele partners helpen ons mee het programma inhoudelijk vorm te geven. Samen met November Music sparren we over de componisten en muziek. Met Huis 73 organiseren we een groot symposium over samenwerken in een community. Brabant C is behalve een financier, vooral een partner die met ons meedenkt over het maken van impact. Met Down the Rabbit Hole en Best Kept Secret ontwikkelen we nieuwe kunstwerken. Samen met Upsala Circus wisselen we kennis uit. Bosse Nova doet onze administratie, Studio Tween onze vormgeving, Kleefkracht doet veel van ons printwerk, Buro Meta onze website.

DE DATA

DE DATA

Bosch Parade brengt tientallen kunstenaars bijeen om één parade te maken. Dat vraagt een uitgebreide voorbereiding met een dito planning. Op een rijtje hoe dat is ingedeeld en waarom. En op een rijtje wat dat betekent voor de editie.

DE STAPPEN OM BOSCH PARADE TE REALISEREN

Bosch Parade onderscheidt organisatorisch vijf grotere fasen die de planning dicteren. Deze fasen geven maximale ruimte aan het artistieke ontwikkelproces en dwingen tegelijkertijd met duidelijke eindmomenten tot het maken van tijdige keuzes voor een optimale parade.

I. COLLECTIEVE FASE EN SELECTIE PARADE

In de regel 1,5 jaar voor de editie. Een multidisciplinair team krijgt de opdracht om het thema voor Bosch Parade uit te diepen en daarbij passende makers te zoeken. Makers worden geworven middels de open call, met een aantal makers via eigen selectie. Geselecteerde makers krijgen de opdracht voor een schetsontwerp. In deze fase worden de grotere communities aan de kunstwerken gelinkt. Na inhoudelijke afstemming tussen het artistieke team en de individuele makers, eindigt het selectieproces in oktober, met het definitief vastleggen van de opdrachten voor het realiseren van de kunstwerken.

II. VOORBEREIDENDE PRODUCTIE PARADE

Vanaf een half jaar voor de editie. Met de opdrachtverlening wordt de eindverantwoordelijkheid voor de kunstwerken neergelegd bij de individuele makers. Realisatie, repetities en oefeningen op het werk vinden plaats in zowel eigen werkplaatsen als in georganiseerde werkplaatsen in de stad. De artistiek leider monitort in deze periode samen met de productie leider de voortgang en bewaakt het geheel samen met regisseur. We organiseren Bosch Parade Café's om elkaar op de hoogte te houden, plannen te delen, de community te ontmoeten en gewoon, omdat het belangrijk is om samen een drankje te nuttigen!

III. UITVOERENDE PRODUCTIE PARADE

Vanaf eind mei krijgt het openluchtatelier 'de Tuin der Lusten' gestalte voor afbouw en repetities, inhoudelijke afstemming en ontmoeting. Hier zijn ook de educatieprogramma's. In de laatste week volgen de gezamenlijke doorlopen en generale repetitie. Deze fase eindigt met de realisatie van de uitvoeringen van Bosch Parade.

IV. EVALUATIE & AFHANDELING PARADE

Na de uitvoering van Bosch Parade wordt er uitgebreid geëvalueerd met het team, de betrokken makers, de community, de samenwerkingspartners en de financiers. Extern publieksonderzoek wordt aangevuld met de data vanuit de eigen CRM, kaartverkoop, social media en de websitebezoeken. Deze fase eindigt met het opleveren van het inhoudelijke en financiële verslag van de gehele editie. Doorontwikkelingsprojecten worden separaat geëvalueerd.

V. DOORONTWIKKELING & INTERNATIONALISERING

Deze projecten worden allen gepland in de oneven jaren, buiten de paradejaren om. Hier doen we ervaring en zoeken we partners om nieuwe samenwerkingen aan te gaan.

BELANGRIJKE DATA BOSCH PARADE EDITIE 2026

OPEN CALL

Open Call geopend	woensdag 20 november 2024
Deadline	woensdag 19 februari 2025 12.00 CET
Eerste selectie (longlist) van 25 makers	woensdag 26 maart 2025
Gesprekken/vragen aan makers	woensdag 26 maart t/m woensdag 16 april 2025
Deadline aanvullende informatie	woensdag 23 april 2025
Bekendmaking shortlist (selectie editie 2026)	woensdag 14 mei 2025

VOORBEREIDINGEN

Makersbijeenkomst 1	woensdag 8 oktober 2025 (15.00-18.00u)
BP Café 1	woensdag 12 november 2025 (20.00-22.00u)
Makersbijeenkomst 2	woensdag 4 februari 2026 (15.00-18.00u)
BP Café 2	woensdag 4 februari 2026 (20.00-22.00u)
Drijf testen (indien noodzakelijk geacht)	vrijdag 8 mei 2026
BP Café 3 Opening Tuin der Lusten (makers & community)	woensdag 20 mei 2026 (20.00-22.00u)
Publieksopening Tuin der Lusten	donderdag 21 mei t/m zondag 21 juni 2026

UITVOERINGEN

Transportdagen	donderdag 4 en vrijdag 5 juni 2026
Individuele repetities op afspraak	donderdag 4 t/m maandag 15 juni 2026
Technische repetitie	zaterdag 6 juni 2026 (10.00-17.00u)
Generale repetitie	zaterdag 13 juni 2026 (15.00-17.00u)
Makersbijeenkomst 3	zaterdag 13 juni 2026 (17.30-19.30u)
Uitvoering 1 (try-out met publiek)	dinsdag 16 juni 2026 (20.00-22.00u)
Uitvoering 2 (première)	donderdag 18 juni 2026 (20.00-22.00u)
Uitvoering 3	vrijdag 19 juni 2026 (20.00-22.00u)
Uitvoering 4 (matinée)	zaterdag 20 juni 2026 (15.00-17.00u)
Uitvoering 5 (matinée)	zondag 21 juni 2026 (15.00-17.00u)
Bosch Parade Community feest	zaterdag 20 juni (22.00-1.00)
Afsluiting voor community	zondag 21 juni (17.00-19.00u)

AFBOUW

Transportdagen	maandag 22 en dinsdag 23 juni 2026
Terrein schoon opgeleverd	woensdag 24 juni 2026 (18.00u)
BP Café 4 (evaluatie)	donderdag 1 juli 2026 (20.00-22.00u)

WERKEN OP HET WATER

ARTISTIEKE KEUZES OP HET WATER

WAT KUN JE MET WATER?

Je werkt op het water. Dat is je podium. Maar het mag ook zeker een onderdeel van je werk zijn. Het biedt prachtige mogelijkheden, en het is onderscheidend. En ook water geeft veel mogelijkheden om tot geluid te komen. En tot spel.

WAT DOE JE MET MUZIEK (GELUID)?

Bosch Parade wil graag gezien én gehoord worden. Dus willen we dat in principe elk werk een goed geluid of muziek in zich heeft (tenzij het om inhoudelijke redenen stil moet zijn natuurlijk). Dat geluid kan door het kunstwerk zelf geproduceerd worden, door live muzikanten en/of zangers, of mechanisch. Neem dit ook mee in je plan (en in je budget!).

Bosch Parade werkt met een componist die ook in de selectiecommissie zit. Geluid is een van de elementen die het mogelijk maken om van alle werken samen een spannend Gesamtkunstwerk te maken. Dus speelt het een belangrijke rol in onze keuzes en hebben wij er een stem in tijdens onze afstemmingsoverleggen. Ook kunnen wij een stuk laten componeren voor jouw werk.

MOETEN ER ACTEURS (OF MUZIKANTEN) OP MIJN WERK?

Nee, dat hoeft niet. Als er mensen op je werk aanwezig zijn, zorg dan dat ze zich op een passende manier tot je werk verhouden (meegenomen worden in je beeld). Mensen die iets doen – performers, dansers, musici, of elke andere vorm – houden wel langer de aandacht van het publiek vast. Dus als het in je concept past...

IS ER HULP AANWEZIG BIJ HET MAKEN VAN KEUZES?

Jazeker, het artistieke team is er om je te helpen met artistieke keuzes en ons productionele team kan je helpen met productionele vragen. Niet voor niks starten we met een Open Call met ruimte voor gesprekken en organiseren we daarna diverse ontmoetingen. Er is tijd en ruimte om je plan te verdiepen en verder uit te werken.

ZORGEN VOOR JE KUNSTWERK OP HET WATER

AAN WELKE TECHNISCHE EISEN MOET HET WERK VOLDOEN?

Om te beginnen moet het natuurlijk een werk zijn dat dat jouw en ons verhaal overbrengt op het publiek. Het werk moet weersbestendig zijn en blijven drijven, daar begint het mee. Verder moet het solide zijn, zodat het alle vaartochten heel blijft en het moet hanteerbaar zijn om over het water te transporteren. Als het door een vrachtwagen met kraan opgehaald moet worden, moet het voorzien zijn van voldoende hijsogen of anderszins veilig te takelen zijn.

MOET IK EEN DRIJFTEST DOEN?

In sommige gevallen is dat nodig. Dat hangt af van jouw constructie. Als onze productie leider een drijftest nodig acht, hoor je dat in een vroeg stadium en worden daar ook afspraken over gemaakt.

HOE KOMT MIJN WERK IN DEN BOSCH?

Als je het werk niet zelf kunt transporteren of het transport niet kunt regelen, zorgt Bosch Parade voor het transport. Een vrachtwagen met kraan rijdt op 13 en 14 juni. Maak over jouw transport afspraken met onze productie leider. Ook als je het zelf regelt. Dan willen we graag weten wanneer we je kunnen verwachten.

WAAR LIGT MIJN WERK?

Je werk ligt op het water aan de kade of aanlegsteigers bij onze Tuin der Lusten of bij het startpunt. Zorg dat het goed aangemeerd kan worden. Let op: het water is altijd in beweging (wind, stroming, deining door andere boten of kunstwerken). Als de randen van je werk kwetsbaar zijn, levert dat meteen beschadigingen op.

HOE KOMT MIJN WERK OP DE STARTPLAATS?

Je werk wordt door onze crew naar de startplek gevaren. Als jouw aanwezigheid daarbij wenselijk of noodzakelijk is, worden daar afspraken over gemaakt. In principe wor-

den de werken met een duwboot verplaatst. Daarvoor zijn twee stevige ogen vereist, ongeveer twee meter uit elkaar, waarmee je werk aangelijnd wordt. Zorg ook dat alles wat je tijdens de parade nodig hebt op je werk staat of ligt voordat het werk verplaatst wordt.

KAN IK TIJDENS DE PARADEDAGEN NOG OP MIJN WERK?

Zolang je werk bij de Tuin der Lusten ligt, kun je er vrij op en af. Als het bij het vertrekpunt ligt, en je moet er nog wat op doen, is dat lastiger. Er zijn daar geen voorzieningen, en sommige werken liggen bij de start. Vanwege de logistiek is dat niet anders mogelijk.

HOE HOUD IK MIJN WERK GOED IN DE VAART?

De basissnelheid van de parade is de stroomsnelheid van de rivier. Je moet kunnen sturen, versnellen of vertragen. Dat kan op allerlei manieren.

- Als je met een eigen manier van aandrijven werkt (wij zien dat graag, het publiek ook), kijkt de productie leider van Bosch Parade goed mee naar het functioneren daarvan. Extra oefenen is dan in veel gevallen noodzakelijk.
- Als je met een motor werkt, zorg dan dat die goed gemonteerd is, en dat je accu elke dag opgeladen wordt in ons laadstation. 's-Nachts kan de motor in een container opgeborgen worden.
- Roeiers en peddelaars moeten oefenen om samen het werk in bedwang te houden
- Als je met zwemmers werkt, moet je zorgen dat je daar voldoende mensen voor hebt. Bij de organisatie zit veel expertise daarover. Lees ook het hoofdstuk veiligheid op het water.

PLEZIERVAART

Tijdens de individuele repetities kom je mogelijkwerwijs op de Dommel pleziervaartui gen of de rondvaartboot tegen. Zorg ervoor dat je ruimte maakt en communiceer duidelijk. Op de gezamenlijke repetitiedagen en tijdens de uitvoeringen houden wij de pleziervaart weg van de Dommel.

ROUTE BOSCH PARADE

De route van Bosch Parade voert over rivier de Dommel in hartje centrum van 's-Hertogenbosch. Vanaf het Willemssplein bij Essent tot aan de jachthaven bij de Citadel vaart de Bosch Parade. Het traject van 1.360 meter is geen rechte lijn. De route meandert tussen de stadswallen en een groene zone met bomen en struiken. Bovendien passeert de parade een aantal bruggen en obstakels.

WIND EN STROMING: VRIEND OF VIJAND?

Het lijkt zo gemakkelijk: je met de stroom mee laten drijven. Stroming helpt, maar heeft relatief weinig invloed. In bochten kan de stroming je extra uit koers drukken. Vooral de wind is bepalend. En in het traject ook veranderlijk (door bruggen). Wanneer de wind opsteekt kan het je vijand worden.

Bosch Parade beweegt zich in principe op de stroomsnelheid van de rivier. Dat betekent dat alleen een roer om te sturen niet werkt. Een roer werkt in principe alleen als het vaartuig zich sneller beweegt dan de stroming.

**LET OP: GROTE OBJECTEN ZIJN
OOK GROTE WINDVANGERS**

VOORBEELD

Onderstaand project is gebouwd op waterfietsen, maar had uiteindelijk motorische ondersteuning nodig om op koers te kunnen blijven vanwege de wind. De objecten waren groot en licht.

Het Ei, de Vogel en de Engel (2013) Wij-Familie

MAATVOERING EN TECHNISCHE EISEN

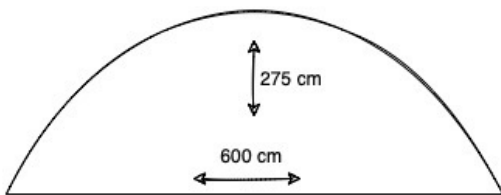
Het werk dat je maakt, moet passen binnen de maximale maatvoering die wordt bepaald door een aantal bruggen. De maximale maten zijn: breedte 6 meter, lengte 12 meter, hoogte oplopend van 2,6 tot 3,6 meter boven het wateroppervlakte. Door opklappende, kantelende, flexibele of opblaasbare delen kun je meer hoogte zoeken. De diepte van de vaargeul in het middendeel van de rivier de Dommel is minimaal 1,7 meter tot 2 meter.

Het object dient zich op of door het water te kunnen voortbewegen bij wisselende (weers)omstandigheden, als stroming, zon, regen en wind.

Een voorwaarde is dat ieder object ruim van tevoren heeft gevaren op een willekeurig water. In de planning staan de drijf testen op afspraak in de openluchtwerkplaats.

HOOGTE BRUGGEN

Op onze route bevinden zich vier bruggen. De laagste brug is in het midden 2.75 meter hoog vanaf het wateroppervlak. De smalste passage met die hoogte is 6 meter breed. Houdt daar rekening mee bij de hoogte en breedte van je werk, of zorg dat je die tijdens het varen kunt aanpassen.

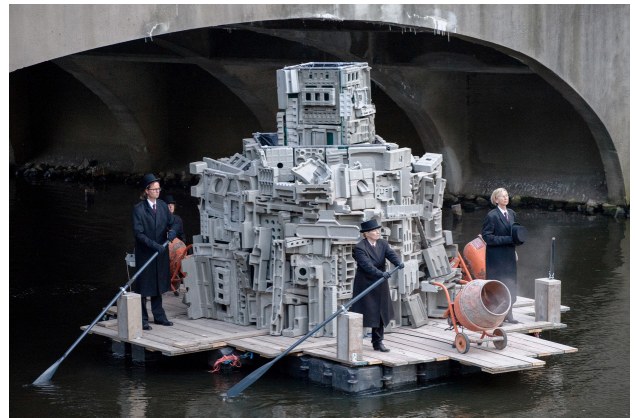
SLEPEN VAN WERK

Op het water zijn tijdens de repetitie en uitvoeringsdagen 2 boten beschikbaar om de verschillende werken te assisteren en slepen naar het startpunt.

- Per kunstwerk maken we afspraken voor het verslepen. In een aantal gevallen hebben we jullie hulp daarbij nodig.
- Zorg voor goede sleepogen op het kunstwerk. Links en rechts 1 meter uit het midden.
- Zorg per kunstwerk voor 2 sleepkabels van ca. 2 meter met aan beide zijde een musketonhaak (bouwmarkt)
- Het team van Bosch Parade heeft een hele dag nodig voor het slepen van de werken tegen de stroming in naar het startpunt.

WILLEMSBRUG

MARIABRUG

WILHELMINABRUG

DRAAIBRUG

DRIJVEND MATERIEEL EN MATERIAAL

Speciaal gemaakte eigen creaties hebben onze voorkeur, mits veilig en functionerend. Maar ook werk op of aan bestaande boten of ander drijvend materieel is welkom. Niet alleen een waterdichte boot drijft. In Bosch Parade zijn al vele alternatieven voorbijgekomen.

Constructies op oliedrums, kuubs-containers, jerrycans en goed afgesloten PVC buizen in alle soorten en maten hebben hun waarde bewezen. We geven hier tips, tricks, do's and don'ts.

PONTONS

Deze ponton-elementen van 50x100 cm kunnen eindeloos gekoppeld worden en hebben zich in Bosch Parade al vele malen bewezen.

- Pontons zijn gemakkelijk en werken goed op het water. Voor zwemmers en roeiers goed te doen
- Pontons kunnen via Bosch Parade worden besteld. Deze worden op verzoek centraal ingehuurd en de kostprijs wordt verrekend met de maker.
- Kosten per m2 per week ca. 12,50,- euro (schatting).
- Denk ook aan de opbouwtijd die je nodig hebt.
- Draagvermogen van de pontonblokken per m2: max 350 kg

KUUBS-CONTAINERS, JERRY-CANS EN PLASTIC VATEN MOETEN ABSOLUUT LUCHTDICHT ZIJN, ANDERS WORDEN ZE ONDER DRUK IN ELKAAR GEPERST

FOAM EN TEMPEX

Voor foam en zeker voor tempex geldt dat het bij beschadiging meteen zorgt voor vervuiling van het water. Dat willen we uiteraard niet. Dus dit soort materialen moeten op zijn minst goed ingepakt zijn als je die als drijver wilt gebruiken.

VOORTBEWEGEN EN STUREN

Voortbewegingssystemen en stuurmogelijkheden vormen een integraal onderdeel van het werk. Als het werk vooruit wordt gezwommen, geroeid of gepeddeld, behoort deze 'aandrijving' tot het werk, en dient geïntegreerd te zijn.

Wij houden erg van verrassende ideeën, ook voor de aandrijving. Verras ons, en je verrast het publiek.

1. INGENIEUS TRAPSYSTEEM

Deze schaatsenrijders 'lopen' over het water door een ingenieus trapsysteem en omklappende vinnen bevestigd aan de drijvers onder de middelste poten.

Schaatsenrijders (2016) Julius Wintermans en Ilse Vermeulen

2. SCHOEPRADEN EN TREDMOLEN

Op vele manieren is er met schoepenraderen te werken. Hierna volgt een aantal voorbeelden van geïntegreerd werken met een aandrijving.

Twee onafhankelijk draaiende stalen wielen met daaraan bevestigde 'roeispanen' zijn opgenomen in een dansante performance. Twee performers zorgen zo al dansend voor voortbeweging én sturing.

Jezus, 't Wordt Vervolgd (2013) Miel Steeghs en Iwan Westerveen

Een dubbel vlot met vier onafhankelijk bedienbare houten schoepenraderen die samen een omgeving vormen voor een fysieke performance. Vier performers zorgden al zwoegend voor voortbeweging én sturing. Versnellen, vertragen, maar ook verschil in draairichting of draaisnelheid geeft een scala aan mogelijkheden.

Hemeldrift (2013) Tim Hoefnagels

Aandrijving middels een schoepenrad dat bewogen wordt door vier geschakelde draaiende loopvloeren als integraal uitgangspunt voor onderstaand beeld. Vier kapiteins, die ieder een andere richting in lopen zorgen samen voor één beweging. Het sturen gebeurt in dit geval door een zwemmer die naast het vlot meezwemt.

Vier Kapiteins op Eén Schip (2013) Ikspierment

Aandrijving middels een schoepenrad gemaakt tussen twee fietswielen. De 'fiets' is draaibaar aan het vlot gemonteerd, waardoor het geheel voor de goed getrainde fietser als een gigantische bakfiets te besturen is. Opvallend wendbaar vlot van ca. 12 meter lang.

Hel van het Noorden (2013) Tineke Goemans en Bert Vogels

Drie ladders die onder het gewicht van hemelbestormers door een gat in het vlot het water in zakken, laten via een ketting het schoepenrad draaien.

Hemelbestormers (2015) Iksperiment en Sabine de Lat

Al fietsend over het water waarbij de trappers links en rechts onafhankelijk van elkaar werken om te kunnen sturen.

Sonata Jheronimo (2013) Rob van Dam

Een tredmolen drijft een grote schroef aan. Achter de schroef hangt het roer, waardoor het opgestuwde water het geheel bestuurbaar maakt.

Fabriek (2019) Martijn van Dalen

3. ZWEMMERS

Mensen die zwemmen kunnen zichtbaar of onzichtbaar in beeld zijn. Wanneer zwemmers zichtbaar zijn, kunnen ze neutraal 'in beeld' zijn of op een opvallende en theatrale manier. Bosch Parade denkt mee over wanneer de zwemmers beeld-verstorend of positief beeldbepalend aanwezig zijn. Hieronder wat voorbeelden:

VOORBEELDEN ONZICHTBAAR OF NAUWELIJKS ZICHTBAAR

De Verleiding (2012) Thea van Vliet

De Latex Moeder (2012) Bernadette Notten, Marijn Moerenbeek, Dorus Verwiel

VOORBEELDEN NEUTRAAL IN BEELD

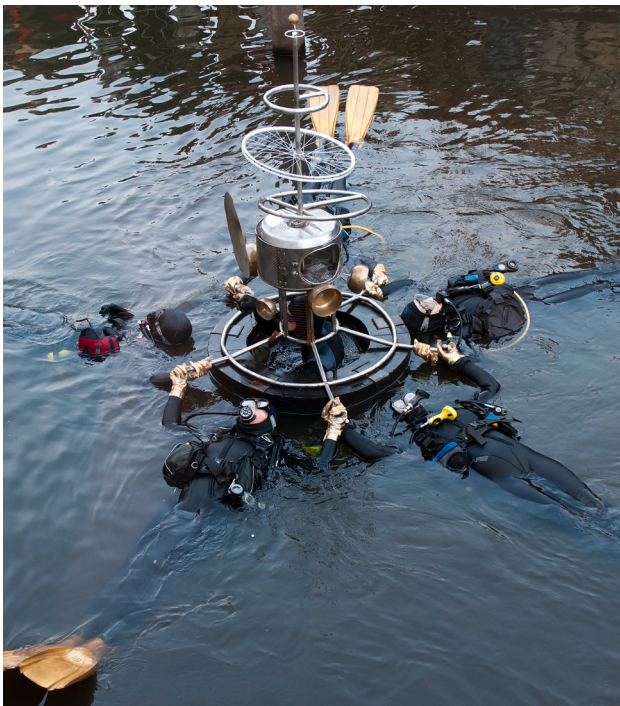
Geslaagde integratie in het beeld met zwarte kap en zwarte handschoenen

De Fik (2016) HijNSTein

VOORBEELDEN BEELDBEPALEND AANWEZIG

Duikers van de brandweer die al zwemmend een verstilde choreografie uitvoeren vormen samen met een etherisch geluidsobject het muzikale beeld.

De Latex Overall (2011) Bernadette Notten, Marijn Moerenbeek, Dorus Verwiel

Jheronimus en de Opschepper (2014) Beeldenbouwers

VOORBEELDEN THEATRALE INZET

Een ober in een zwemband

Duiventil (zure koffie) boot (2011) Liesje Diemont, Anne Parlevliet

Zwimmers als slaven aan touwen

Singing Dead Dreams (2015) Ralph Zabel, Adine Otten, Hiu Jen Lai

Choreografie rondom en op luchtbedden, beschilderd met afbeeldingen van duikers en zwemmers.

Luctor et Emergo (2012) Ellen Rijk en Ulrike Doszman

4. ROEIEN EN PEDDELAARS

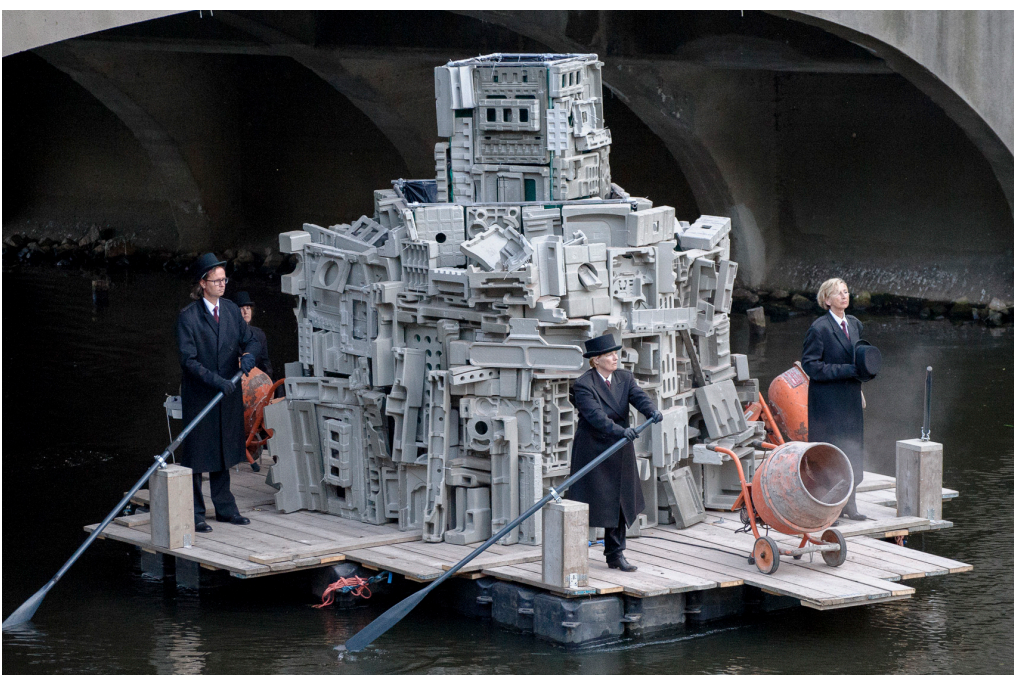
Roeiers of peddelaars zijn erg praktisch. Denk vanaf het begin erover na hoe je ze wilt inzetten. Hieronder wat voorbeelden van roeiers en peddelaars als integraal deel van het beeld.

Acht koorzangers die als bedienden voor de bruiloftstafel al peddelend een driedubbele functie vervullen in het beeld.

Bruiloft van Kana (2011) Tineke Goemans, Willemijn Smeets, Roel Dullaert en Sabine de Lat

Vier begrafenisondernemers die het ineenstortende bouwwerk van onze maatschappij op serene wijze naar het einde der tijden helpen te roeien.

Toren van Hebzucht (2014) Caroline Diepstraten

Vlot met dove dansers wordt voortbewogen met speciaal ontworpen vlinderpeddels. De twee 'onverklaarbare' konijnen passen in het plaatje als Fremdkörper, zoals in een schilderij van Bosch.

Stemmen in de Stilte (2014) Katja Grässli en Kathleen Vink

Losse peddelaars op beschilderde surfplanken houden samen een stuurloos ronddobberende tobbe met dwaze muzikanten in bedwang.

Het Narrenschip (2012) Gertjan Smolenaars en Anne Parlevliet

5. RADIOGRAFISCHE BESTURING

Radiografische besturing vanaf de kant is ook een optie. Zelfs voor grote objecten, zoals het enorme gevaarte van Rob van Dam in 2019 bewees.

We'll Meet Again (2014) Bert Vogels

Triomf (2019) Rob van Dam

6. MOTOREN

We koesteren de stilte van het water, dus werken we bij voorkeur met elektromotoren. Als het voor de impact van je werk noodzakelijk is, kan daarvan afgeweken worden. Dat gaat in overleg met het artistieke team en de productieleiding.

VEILIGHEID OP HET WATER

In principe is zwemmen in de Dommel veilig. Bosch Parade laat altijd vlak voor de uitvoeringen het water extra testen. Maar het blijft rivierwater, geen drinkwater.

REDDINGSBRIGADE

Tijdens de uitvoeringen en gezamenlijke repetities werkt Bosch Parade samen met de Reddingsbrigade van 's-Hertogenbosch. Zij liggen op drie punten in de route en houden zowel de parade als de bezoekers in de gaten. In het onwaarschijnlijke geval van een calamiteit, houden alle kunstwerken RECHTS.

Noot, tijdens individuele repetities is de reddingsbrigade niet aanwezig. Zorg er dus voor dat je altijd veilig werkt en afspraken maakt over hoe je werkt op het water.

ZWEMMERSADVIES

Stichting Bosch Parade is niet aansprakelijk voor klachten of enige vorm van schade die ontstaat door deelname aan Bosch Parade en daaraan verwant het in de Dommel zwemmen en begeleiden van vaartuigen op of in het water.

ZIEK WORDEN DOOR RIVIERWATER

- Bij het inslikken van veel water raden we je aan om je na afloop te melden bij de reddingsbrigade.
- Met open wonden liever niet water in, anders goed verbinden, na afloop goed ontsmetten en goed in de gaten houden dat het niet gaat ontsteken etc.
- Douchen met zeep/shampoo na de tocht! Zelfs als het laat geworden is en vergeet je haren niet te wassen.
- Mocht je na de tochten de diarree of koorts krijgen, ga dan direct naar de huisarts (of huisartsenpost in 's avonds/in het weekend) en geef aan dat je in open water gezwommen hebt.

LIEVER NIET IN HET WATER

Negatief advies voor mensen met epilepsie, hartfalen en zwangere vrouwen komt door watertemperatuur, deze zijn gevoeliger voor afkoeling en kan problemen opleveren.

ONDERKOELING

Koud, rillerig, klappertanden, niet meer helder denken, meteen Reddingsbrigade inschakelen! Dit kan voorkomen worden door goed voor jezelf te zorgen, wetsuits of droogpakken aan te trekken. Hoe beter deze passen hoe beter ze werken. Een te groot pak houdt geen warmte vast en is vooral zwaar om in te bewegen. Een te klein pak beperkt de beweging en vergroot het risico op kramp. Vergeet niet om schoenen aan te trekken, maar geen losse laarzen en echte werkschoenen. Gympen werken ook prima.

ONDIEPTES IN DE DOMMEL

De dommel is een grillige rivier met onregelmatige bodem, we raden daarom aan niet te duiken en te pringen. Pas ook op met in het water vallen.

VERDRINKING

Gaan we niet vanuit, maar als dit het geval is vooral zo snel mogelijk de Reddingsbrigade inschakelen en de ruimte geven om deze haar werk te laten doen. Als de Reddingsbrigade snel aan komt varen, ga zo veel mogelijk met je kunstwerk naar RECHTS.

BESCHERMENDE KLEDING

Alle pakken die we tot nu toe tijdens de Bosch Parade hebben gebruik zijn wetsuits.

Deze pakken moeten goed passend zijn want ze geven juist de warmte doordat er maar een klein laagje water tussen je huid en het pak zit.

Dit laagje water wordt warm door je lichaamswarmte en blijft daar ook zitten. Als het pak (ietsjes) te groot is komt er steeds nieuw water in het pak en koel je dus erg af. Doordat er wel (een beetje) water in het pak moet komen heet het een "wetsuit".

Deze wetsuits heb je echter in verschillende vormen en soorten.

- surfpakken meestal maar 3 mm dik, omdat je dan veel beweeglijker kunt zijn
- duikpakken voor de Nederlandse wateren meestal 5/6 mm dik, omdat deze echt moeten beschermen tegen de kou.
- tropen duikpakken zijn nl ook dunner 3mm en/of korter.

Duikpakken hebben vaak ook een kap vast aan het pak, want de meeste warmte verlaat je lichaam via het hoofd. Surfpakken hebben dat niet, want dat zou de bewegingsvrijheid weer belemmeren.

Een badmuts of een neopreen bandana maar ook een simpele pet, cap of kleine muts kunnen ook wel helpen tegen de kou.

Echter we mogen de invloed van de watertemperatuur op je lichaam in juni/juli niet onderschatten. Het is een stromende rivier die grotendeels gevoed wordt door regenwater, de opwarming daarvan gaat vrij traag en bereikt vaak pas de hoogste temperatuur richting het einde van de zomer. Zeker als er een 'fris briesje' waait dan treedt er zgn. 'windchill' op: de gevoelstemperatuur ligt dan veel lager door de verkoelende wind, waardoor je het zelfs bij een zomerse temperatuur heel koud kunt krijgen.

zou iver de wetsuit heen, dunne strakke kleding kunnen dragen: bv. thermo-ondergoed of een strakke longsleeve en joggingbroek. Dit levert een extra laagje op tegen de kou en je kunt deze in veel kleuren krijgen of anders ook makkelijk verven. Dat zwemt ook makkelijker dan b.v. een overall.

Er zijn ook dunne neopreen "hemdjes" te koop die je onder het pak kan dragen om het warmer te houden.

Droogpakken / Drysuits zijn duikpakken waarin je wel helemaal droog blijft. Je kan dan ook een trainingspak of iets anders als onderkleding gebruiken om warm te blijven. Het pak zelf geeft je namelijk geen warmte, dat doet de onderkleding... Het voordeel is dat je na het zwemmen, met omkleden ook niet nat bent en niet in je blootje in de kou hoeft te staan.

Ze zijn daardoor vaak wel véél lomper en dus nog minder bewegingsvrijheid. Zwemmer ermee wordt erg moeilijk, ook op en af het kunstwerk klimmen is moeilijker!!! De laarzen zitten aan het pak gelijmd want alles moet natuurlijk wel goed waterdicht zijn, maar daardoor is het geheel natuurlijk erg maatgevoelig, daardoor zijn ze heel duur, en veel moeilijker te huren, dus volgens mij moet je deze optie niet gebruiken!!!

Duik/surf schoenen zijn niet echt warm, meestal stroomt er te veel water in en uit, omdat ze nooit echt goed sluitend aan je voeten zitten. Ook hiervoor zijn (natuurlijk) wel weer neopreen sokken voor te koop.

Een goede tip is om de zwemmers flippers aan te geven. Deze beschermen de voeten en leveren veel stuwkracht met weinig energie. Ze kunnen dan met veel minder krachtsinspanning de snelheid vasthouden.

Gebruik van vet of vaseline zal niet substantieel bijdragen.

Meer details zijn te verkrijgen bij de duikwinkels:

<http://www.safediving.nl>

<http://lieven.nl>

WERKEN MET ELKAAR

WERKEN MET ELKAAR

WERKEN IN DE BOSCH PARADE COMMUNITY

IEDEREEN IS ONDERDEEL VAN DE BOSCH PARADE COMMUNITY

Bosch Parade is een totaalspektakel met de dagelijkse inzet van 200-250 uitvoerenden vanuit onze Bosch Parade Community: podiumkunstenaars, aandrijvers (zwemmend, roeiend, sturend, bomend, etc.), figuranten, spelers en tientallen vrijwilligers en professionals langs de oever. Om dat voor te bereiden, werken ook voorafgaand uiteenlopende mensen met elkaar: inwoners, verenigingen, het Bosch Parade team, kunstenaars, mensen die wat nieuws willen leren...

In totaal bestaat de Bosch Parade Community uit ruim 500 mensen die Bosch Parade realiseren!

Wat de community samenbrengt is de creatieve spirit van Jheronimus Bosch. De community leeft volop in de voorbereiding en tijdens de uitvoeringen van Bosch Parade en is fluïde. Dat wil zeggen dat er ruimte is om erbij te komen voor langere tijd of kortere periode. Daarmee staat de community nadrukkelijk open voor (buitenlandse) gasten, stagiaires en schoolklassen. De community komt samen in Bosch Parade Cafés, de Tuin der Lusten en natuurlijk tijdens de repetities en uitvoeringsdagen.

WAAROM WERKEN IN DE COMMUNITY?

POSITIEF EFFECT OP DE WERELD

Met de Bosch Parade Community willen we onze deelnemers raken en tot nadenken zetten door universele thema's uit het werk van Bosch in een hedendaagse context te plaatsen. Bovendien verbinden we mensen middels samenwerking, doordat zij gezamenlijk de spectaculaire fantasiewereld van Bosch creëren. Meer langdurig effect is dat al onze deelnemers middels hedendaagse kunst meer zelfreflectie en een gezonde kritische houding op onze maatschappij krijgen. Dat is wat we willen! Net als Jheronimus Bosch met kunst de wereld iets eigenzinniger en socialer maken.

UITBREIDING PALET KUNSTENAAR ÉN AMATEUR

Samenwerking van kunstenaars met vrijwilligers & amateurs is voor beide groepen een bron van nieuwe inzichten en creatieve ideeën. De kunstenaar krijgt een veel breder palet aan mogelijkheden, de amateurs en vrijwilligers worden uitgedaagd, gevoed en verrijkt. Samen werken aan een project zorgt bovendien dat je ergens bij hoort. Artistiek leider Miesjel van Gerwen daarover: "De professionele makers dragen en maken het Gesamtkunstwerk. Die hebben een verdiepende blik bij zich, zij maken de gedachtenslag om de dromen van Bosch voor de deelnemers tastbaar te maken. Amateurs bieden omgekeerd de kans aan de professional om boven zichzelf uit te stijgen.

Zij krijgen de mogelijkheden en middelen om werk te maken wat ze zelf nooit alleen hadden kunnen realiseren: expertise bij bouw, liefde voor wat je doet, het gezamenlijk bevechten om het werk te realiseren."

MAATSCHAPPELIJK URGENT

Bosch Parade ziet dat nog te veel mensen buiten onze maatschappij staan, waardoor er ook vaak een achterstand op cultuur is. Vaak ontbreekt het deze mensen aan de sociale vaardigheden om écht mee te doen. Iedere editie worden daarom mensen met een achterstand op cultuur extra betrokken via kunstprojecten die meedrijven met Bosch Parade. Om hen te bereiken, wordt gewerkt met sociale partners uit stad en ommelanden. In deze samenwerking ontstaat wederkerigheid. Wij helpen deze doelgroepen aan de competenties om mee te doen. Tegelijkertijd geven wij onze makers een directe bron voor inspiratie voor de editie.

ONDERSTEUNING COMMUNITY

BLOEDGROEPEN IN DE COMMUNITY

Binnen de community zijn verschillende bloedgroepen te herkennen:

- De makers zijn de professionele kunstenaars die aan de basis staan van de kunstwerken.
- Mede-makers ondersteunen de makers tijdens de bouw en tijdens de uitvoeringen.
- Vrijwilligers helpen dan weer het gehele evenement mogelijk te maken.
- Het Bosch Parade Team wordt ondersteund door vrijwilligers.

Al deze groepen maken samen de Bosch Parade Community!

ROL MAKERS VERSUS ROL TEAM BOSCH PARADE

De maker is zelf verantwoordelijk voor de samenwerking met de betrokken mede-makers. Zo blijft de maker in controle over het kunstwerk en ontstaat de samenwerking die we zoeken: de amateur die wat leert van de professional en omgekeerd. Dat betekent veel! Want daarmee is de maker ook verantwoordelijk voor de communicatie met en de werving van de eigen mede-makers.

Bosch Parade ondersteunt de makers waar mogelijk om de verbinding met de community te maken. Dat begint in de selectie, waarbij we actief op zoek gaan naar maatschappelijk geëngageerde makers en we het samenwerken met de community als randvoorwaarde meegeven. Soms schrijven we zelfs groepen deelnemers mee in onze open call. Binnen ons team is er een community manager die onze blik gefocust houdt op de samenwerking. Tot slot organiseren we zeer veel mogelijkheden tot ontmoeting, zowel fysiek als online. Let wel op, altijd blijft de kern dat de maker eindverantwoordelijke is voor het eigen project.

FACILITEREN VAN ONTMOETINGEN

Bosch Parade organiseert diverse ontmoetingsmogelijkheden om in contact te komen met elkaar.

ONTMOETINGEN IN BOSCH PARADE CAFÉS

Betrokkenheid versterken wij met Bosch Parade Cafés. Hier worden plannen gesmeed, en gedeeld en ontstaan verbindingen tussen mensen. Iedereen in onze community is er welkom: makers, mede-makers, vrijwilligers en alle andere geïnteresseerden. Er is altijd een centraal deel, waar plannen worden gedeeld en er mogelijkheden zijn om actief deel te nemen in de gesprekken en discussies. In het sociale deel staat de ontmoeting centraal. Eén Bosch Parade Café is er specifiek voor de evaluatie.

ONTMOETINGSPLEK TUIN DER LUSTEN

Een bijzondere troef in de community-vorming is onze openluchtwerkplaats, backstage en festivalterrein in één. De Tuin der Lusten is de laatste maand onontbeerlijk voor de verbinding. Er wordt samen gewerkt, gerepeteerd en gelachen. En dat op één van de mooiste plekken in 's-Hertogenbosch, aan de waterkant bij de Citadell!

SAMEN ETEN BIJ UITVOERINGEN

Het sterkste middel voor sociale cohesie is het gezamenlijk repeteren en uitvoeren! Het ultieme Bosch Parade gevoel ontstaat altijd in de uitvoeringsweek. Samen eten is dan een belangrijke verbindende factor. Bij alle avond-uitvoeringen en de try-out verzorgt Bosch Parade het gezamenlijke diner voor de gehele community.

ONLINE COMMUNITY

Er is een actieve Facebook pagina waar de community elkaar kan ontmoeten, maar ook waar makers oproepjes kunnen plaatsen.

Daarnaast plaatsen we regelmatig oproepen tot deelname in onze nieuwsbrieven en op onze social media kanalen.

ONDERSTEUNING GEHELE COMMUNITY

Bosch Parade ondersteunt de gehele community. Achteraf wordt er samen gevierd in de Tuin der Lusten. Uiteraard zijn er T-shirts voor de gehele community. Extra's zoals een absurdistische 'prijsuitreiking' na afloop en een gezamenlijke opening van de Tuin der Lusten maken Bosch Parade voor de gehele community onvergetelijk.

BETREKKEN VAN DE BOSCH PARADE COMMUNITY

WAAR VIND JE MEDE-MAKERS VOOR BOSCH PARADE?

Het eigen netwerk is vaak een goed startpunt om mede-makers te vinden voor bij het project. Echter, verenigingen of bestaande andere groepen zijn ook vaak sterke partijen om mee te werken. Een aantal van hen zijn al opgenomen in de open call.

WERVING COMMUNITY

Bosch Parade werft de vrijwilligers om de editie mogelijk te maken, dus geen mede-makers! Een uitzondering kan worden gemaakt voor internationale makers, daar zij geen netwerk hebben in Nederland. De maker is dus zelf verantwoordelijk voor het werven van voldoende deelnemers aan het werk.

GRADATIES VAN SAMENWERKING

Gradaties van samenwerking zijn kenmerkend voor Bosch Parade. Dat kan met de inzet van medemakers, zwemmers, acteurs, figuranten, muzikanten, dansers en koren bij de werken. Ook het betrekken van een specifieke doelgroep bij het thema in de voorbereidingen, realisatie of uitvoeringen is passend.

EEN EIGEN COMMUNITY-MANAGER

Een community-manager kan helpen het project vorm te geven, te communiceren met de deelnemers, en de handen vrij te hebben om te communiceren tijdens de drukke bouwweken. Bovendien kunnen zij helpen bij het werven van alle mede-makers benodigd.

VERBINDING LEGGEN MET ETEN EN DRINKEN

Wij adviseren om rondom het eten de verbinding te leggen. Van een eigen bereide kop soep met een broodjeslunch tot ingedekte tafels in schuren, wij hebben alles al zien voorbij komen. Ook het bekende drankje achteraf is een sterke motivator. Voor dergelijke zaken kan je rekening houden in je begroting.

COMMUNICATIE VIA DE MAKERS

Bosch Parade verspreid alle informatie relevant voor de community (en specifiek de mede-makers) via de makers en via de nieuwsbrieven. Houdt er dus rekening mee dat je als maker een grote rol hebt om die informatie door te spelen! Als mede-maker kan je dus ook het beste met je kunstenaar contact opnemen.

OMGANGSREGELS

Bosch Parade stelt ieder jaar omgangsregels vast, met name ook rondom de veiligheid van het werken op het water. Een onderwerp dat onze aandacht heeft voor de toekomst is het aanstellen van een vertrouwenspersoon.

UITGANGSPUNTEN VOOR SAMENWERKING MET MAKERS

EIGEN VERANTWOORDELIJKHEID STAAT CENTRAAL

De maker is zelf verantwoordelijk voor het gehele werk, inclusief die voor alle deelnemers op het werk. Bosch Parade is verantwoordelijk voor het evenement als geheel, inclusief het gezamenlijke beeld naar het publiek.

WERKEN OP HET WATER: KANSRIJK MAAR UITDAGEND

Werken op het water is weerbarstig. De stroming kan sterk zijn of helemaal wegvallen. Windvlagen kunnen van ieder vaartuig onbedoeld een grote zeilboot maken. Veiligheid is altijd een aandachtspunt. Aandrijving en besturing is essentieel en mag niet falen. Het water biedt echt ook fantastische kansen voor aandrijving en het maakt je werk hyperfotogeniek.

Voor de veiligheid kan een drijftest verplicht worden gesteld door Bosch Parade. De technische repetitie op zaterdag is expliciet bedoeld om te zien of alle werken het einde halen, de repetitie van zondag om te zien of dat ook gezamenlijk lukt.

Op onze route bevinden zich vier bruggen. De laagste brug is over 6.0m 2.75 m hoog vanaf het wateroppervlak. Houdt daarom rekening met de hoogte van je werk, of zorg dat je tijdens het varen de hoogte kunt aanpassen.

PUBLIEKSBELEVING

Bosch Parade vaart stroomafwaarts over de Dommel, 1,4 kilometer van het Wilhelminaplein naar de Tuin der Lusten bij de Citadel in 's-Hertogenbosch. De middeleeuwse water- en vestingstad is een schitterend decor en publiek kijkt daardoor vanuit verschillende hoogtes en zelfs vanaf de bruggen naar je werk. Bosch Parade kent één uitvoering per dag en trekt in een uur voorbij aan het publiek, per werk is er dus 2-3 minuten de aandacht. Je werk dient in de cadans van de parade te vallen om het publiek bij de uitvoering te houden. Je werk valt dus ook altijd in de context van het werk voor je en na je. Het artistieke team houdt hier bij het bepalen van de volgorde rekening mee.

DUURZAAMHEID

Wij vragen kunstenaars verantwoordelijk om te gaan met de benodigde materialen voor het werk. Duurzaamheid is een speerpunt en kan door gebruik van milieuvriendelijke materialen en voortbeweging op het water met behulp van spierkracht of elektriciteit. Doorontwikkeling en/of hergebruik is essentieel. Wij financieren werken die een tweede (of derde of vierde) leven krijgen na Bosch Parade, of dat

met materiaal is gemaakt waarvan het hergebruik wordt gegarandeerd.

BETREKKEN VAN DE COMMUNITY

Betrekken van mensen vraagt aandacht. Nodig ze liefst van tevoren uit (of gebruik hen die al op het palet liggen). De tip is om een projectleider te vragen je te helpen, als een heuse community-manager. Bosch Parade Café-avonden zijn de ontmoetingsplek voor makers en mede-makers in het voortraject. De Tuin der Lusten dient als ontmoetingsplek tijdens de bouw en uitvoeringen.

MUZIEK EN COMPOSITIE DOOR COMONIST BOSCH PARADE

Muziek is een sterke verbinder waarmee we Bosch Parade muzikaal tot een geheel maken. Nicoline Soeter verzorgt daarom de muziek voor de gehele editie. Uiteraard is dit in samenspraak tijdens het proces. Geef je wensen en ideeën dus door bij de Open Call.

EIGENDOM

Het gerealiseerde werk blijft na de uitvoeringen van Bosch Parade eigendom van de makers. Zij zijn vrij om het werk verder te exploiteren. Indien kansrijk, staat Bosch Parade ervoor open om te ondersteunen bij een eventuele doorontwikkeling. De kunstenaars zijn ook zelf verantwoordelijk voor opslag of ontmanteling ná de parade.

OPBOUW BUDGET KUNSTWERK

Op basis van het goedgekeurd plan (inclusief productieplan) wordt een bindend werkbudget vastgesteld. Dit werkbudget bestaat uit:

1. Honorarium, afhankelijk van de omvang en complexiteit, maar voldoet minimaal aan de Richtlijn Kunstenaarshonoraria en de Fair Practice Code.
2. Materiaal- en productiekosten, inclusief kosten voor techniek, zoals geluidsversterking.
3. Kosten voor inhuur derden, zoals artiesten, projectbegeleiding of ondersteuning bij het betrekken van een specifieke doelgroep.
4. Reiskosten voor internationale kunstenaars, enkel voor internationale projecten.

Binnen het project is de ruimte om zelf aan- vullende (materiaal)sponsoring te organiseren. Sponsoruitingen worden echter nooit toegestaan op de werken en alleen toegestaan op een door de organisatie aangegeven manier. Overleg daarover met Bosch Parade voordat je afspraken maakt met leveranciers.

HONORARIUM

Bosch Parade werkt met de Richtlijn Kunstenaarshonoraria voor middelkleine organisaties en zit daar in de gemiddelde bijdragen boven. Daarbij hanteren wij 'realisatie nieuw werk in een groepsexpo van 7 of meer makers gedurende 1 maand'. Dit uitgangspunt hebben wij gebruikt voor het vaststellen van de honoraria via de volgende tabel:

AANTAL KUNSTENAARS	HONORARIUM SCHETSONTWERP	HONORARIUM OPDRACHT	HONORARIUM TOTAAL
1	€ 500	€ 4.450	€ 4.950
2	€ 500	€ 6.600	€ 7.100
3	€ 500	€ 8.650	€ 9.150
4	€ 500	€ 10.600	€ 11.100

Vergoedingen schetsontwerp zijn enkel voor makers die op de longlist worden geplaatst.

De bijdragen zijn maximale bijdragen. Alle genoemde bedragen zijn exclusief BTW.

Voor extra inhoudelijk werk, zoals een complex community-project of een bijdrage aan het educatie-traject zijn vergoedingen beschikbaar van €1.000,- tot €4.000,-, afhankelijk van het aantal betrokken kunstenaars

RICHTBEDRAGEN MATERIAAL- EN PRODUCTIEKOSTEN

Indicatie voor de materiaal- en productiekosten zijn €2.500,- voor een kleinschalig werk gebouwd in de eigen werkplaats, tot €10.000,- voor een complex en grootschalig werk. Enkel in zeldzame gevallen reserveren wij meer kosten voor materialen en enkel wanneer er zicht is op een aansluitend vervolgproject.

Werk je met een (grote) community? Reserveer dan ook een klein bedrag voor tegenprestaties in je productiekosten, zoals een gezamenlijke lunch, een barbecue of een borrel.

Houdt ook rekening met eventuele reiskosten.

Bosch Parade organiseert in de basis het transport van de kunstwerken op de transportdagen (tenzij er eenvoudige manieren zijn het werk eigenhandig te vervoeren), dat hoeft niet groot te worden.

De genoemde bedragen zijn exclusief BTW.

KOSTEN VOOR INHUUR DERDEN

Bij het inzet van artiesten, projectbegeleiding of ondersteuning bij het betrekken van een specifieke doelgroep stellen wij altijd de vraag: kan je dit met je eigen, een nieuwe of onze community organiseren? Dat heeft een ideëel doel, wij willen het liefste zoveel mogelijk met de community werken, zie ons hoofdstuk 'werken met de community'.

Soms is het nodig om professionals in te zetten, vanwege een speciale rol, een specialistische bouwmethode, of voor een projectleider. Daarvoor zijn budgetten van €1.000 tot €5.000,- voor beschikbaar, afhankelijk van de vraag en complexiteit. Bedragen exclusief BTW.

REISKOSTEN VOOR INTERNATIONALE KUNSTENAARS

Voor maximaal 3 internationale projecten kunnen wij reisen verblijfskosten vergoeden. Dit geldt enkel voor kunstenaars zonder eigen verblijfsmogelijkheden in Nederland. Bosch Parade vergoedt in de basis gedeelde accommodatie, zoals ons Botel 'Terra Nova' of via de community een woning/appartement, plus eventuele tickets voor de reis.

EIGENDOM

Binnen het project is de ruimte om zelf aan- vullende (materiaal)sponsoring te organiseren of een coproducent mee te nemen. Eigen subsidieaanvragen dienen altijd in overleg te worden gedaan in verband met de werving van Bosch Parade. Sponsoruitingen worden nooit toegestaan op de werken en zijn alleen toegestaan op een door de organisatie aangegeven manier. Overleg daarover met Bosch Parade voordat je afspraken maakt met leveranciers.

WERKEN VOOR PUBLIEK

PUBLIEKSVISIE

Het is onze missie om alle Bosch Parade bezoekers als 'hedendaagse Jheronimussen' naar de wereld te laten kijken om die wereld iets eigenzinniger en socialer te maken. Bovendien willen wij een groot publiek bereiken, verrassen en inspireren.

Daarvoor voert Bosch Parade niet alleen een uitgekiende campagne waarmee een divers publiek wordt bereikt. We doen vooral ook een beroep op alle betrokkenen: je kunstwerk moet optimaal tevoorschijn komen voor het publiek om hen te raken!

THEMA IS LEIDEND VOOR PUBLIEK

Het thema van de editie is leidend voor de selectie en uitvoeringen, en dat is ook wat we vooraf communiceren naar het publiek. Met het thema willen we ons publiek en vooral ook alle deelnemers een grotere boodschap meegeven. Dat gaat voorbij het individuele werk.

Bosch Parade is één geheel vanwege het gekozen thema en dat maakt dat het gezamenlijke net zo belangrijk is als het eigen werk.

Het artistieke team helpt je boodschap over te brengen
Het artistieke team bewaakt het geheel van Bosch Parade.
Het artistieke team is er daarom tijdens de uitvoeringen om te helpen om het werk voor het publiek zo sterk mogelijk over te laten komen. Zij kijken ook met die ogen naar je werk. Het is daarom dat ze vanaf het selectiemoment tot en met de repetities en uitvoeringen betrokken zijn.

Het artistieke team bestaat uit een curator, regisseur en componist. In gezamenlijkheid kijken zij mee naar de gehele parade en op de eigen discipline kunnen zij extra meehelpen.

- Curator, beeldend kunstenaar die het geheel bewaakt en vanuit het beeld/concept meekijkt.
 - Regisseur, theatermaker die de dramaturgische lijn bewaakt en het spel op de werken kan versterken
 - Componist, muzikant die de muziek schrijft, maar ook mee kan repeteren voor de beste klank en volume.
- Het artistiek wordt bijgestaan door de directeur.

De gezamenlijke en individuele repetitiemomenten zijn er om samen met het artistieke team de beste parade te maken. Zij staan op de oever en hebben de blik van het publiek! Vanuit hun blik op de kant, kan het artistieke team zowel complimenteaus als scherp zijn.

Realiseer je altijd: dit artistieke team is er om je te helpen. Gebruik deze fijne mensen dus om jouw werk te optimaliseren.

AUTONOMIE VERSUS GEZAMENLIJKHEID

De eigen autonomie van het werk wordt versterkt wanneer deze past in de parade. Je werk dient in de cadans van de parade te vallen om het publiek bij de uitvoering te houden. Je werk valt dus ook altijd in de context van het werk voor je en na je. Het artistieke team houdt hier bij het bepalen van de volgorde al rekening mee.

Met de repetities kan echter een ander beeld naar boven komen. In dat geval geldt: de kunstenaar gaat over het eigen werk, het artistieke team over de parade. Dat betekent dat het artistieke team soms ook punten opmerkt die de autonomie van het eigen werk raken. Dat is altijd in overleg, maar soms met scherpe discussies en conclusies. Voor ons geldt dat het artistieke team leidend is, er naar de kunstenaar wordt geluisterd en dat bij grote problemen uiteindelijk de directeur bepaalt. Zie ook de grijze pagina!

ROL PRODUCTIONELE TEAM

Het productionele team is er om te zorgen dat de gehele parade productioneel goed loopt. Dus: dat de kunstwerken voldoende mogelijkheden hebben om te worden versleept, dat zij op tijd bij het startpunt zijn en dat daar voldoende werksteigers liggen. Zij zijn nooit te beroerd om mee te denken, maar kunnen problemen niet oplossen in de drukke uitvoeringsweek. Dat is echt aan de kunstenaar zelf. Voorafgaand kun je uiteraard met productie schakelen over specifieke vragen.

Productieproblemen overkom je voor de technische doorloop.

Het is voorgekomen dat een werk een uitvoering niet kon meevaren door productionele problemen. Vanwege de veiligheid is hierin het productionele team leidend. Gelukkig is niet deelname aan een uitvoering een zeldzaamheid. Wel is het zo dat dit altijd met werken gebeurt die tijdens de technische doorloop nog niet volledig af waren.

Daarnaast plaatsen we regelmatig oproepen tot deelname in onze nieuwsbrieven en op onze social media kanalen.

WERKEN VOOR PUBLIEK

HOE OPTIMALISEER JE DE BELEVING?

Er zijn letterlijk honderden manieren om dat te doen. Denk aan manier van varen, het spel van de mensen aan boord, de gezichtsuitdrukking, het volume van het werk, de afstand tot het werk voor of na je, een 'uitbarsting' op een goede plek, et cetera, et cetera.

Het echte antwoord op de vraag is voorbereiden en repeteren!

Een aantal algemene zaken om rekening mee te houden:

1. Praat met ons artistieke team over je ideeën, en deel updates in je denken.
2. Bereid de gezamenlijke repetities goed voor om ze optimaal te gebruiken.
3. Doe zoveel mogelijk ervaring op met eigen repetities, droog in het atelier.
4. Plan zelf een drijftest voor de technische doorloop, al dan niet met een niet-complete versie, dat doet wonderen voor je ervaring.
5. Plan individuele repetities met programmaproductie in de Tuin der Lusten, al dan niet met de componist, regisseur of curator erbij aanwezig.
6. En ons grootste advies: gebruik ons artistieke team om je hierbij te helpen. Zij kijken vanaf de oevers mee.

WAAR ZIJN DE MOOIE PUNTEN VOOR IETS EXTRA'S?

Overall moet je werk optimaal worden ingezet. Er zijn echter een aantal zeer geschikte punten voor een climax in je werk, namelijk waar veel publiek zich verzameld. Dat zijn:

- Voor én na de drie bruggen
 - Voor de tribunes
 - Op publieksplekken Bastion Maria en Bolwerk St. Jan
- Je kan hier rekening mee houden in het uitdenken van je performance op het werk. Kijk hiervoor goed naar de route.

BINNENKOMST TUIN DER LUSTEN

De Tuin der Lusten is een bijzondere plek als de werken aankomen. De echte beleving van Bosch Parade is daar niet mogelijk. Het is het aankomstpunt, de werken komen dus niet meer opvolgend binnen en iedereen is bezig met aanmeren. Daarom juichen we jullie daar binnen. Een presentator vraagt het publiek nog éénmaal de aandacht en applaus. Neem dat moment! We juichen jullie toe!

HEB JE WERK PRODUCTIONEEL ONDER CONTROLE

Het gehaspel met werken op het water is altijd zichtbaar voor publiek en doet je werk tekort. Heb je werk onder controle, zorg dat je voor de repetitie op het water al weet hoe je werkt vaart en stuurt. Vaar altijd een extra ronde in de voorbereiding. Een probleem kan tijdens een uitvoering onderdeel van het optreden worden door 'optisch relaxt' te blijven. Dat kan enkel als je werk onder controle hebt.

IS DE EERSTE DAG DE MOEILIKSTE DAG?

De eerste repetitie is de moeilijkste vaardag, omdat dan alles nieuw is. Duh. Zou je denken...

Echter, de meest ingewikkelde vaardag is de zaterdagavond. Dan denkt iedereen alles onder controle te hebben en dat is wanneer het water je genadeloos onderuit schopt. Net wat meer stroming, veranderende wind, vergeten accu op te laden. Houdt iedere dag focus. Werken op het water is weerbarstig.

TIJDENS HET EVENT

TIJDENS HET EVENT & DE VOORBEREIDINGS-DAGEN HOE BEZOEK JE BOSCH PARADE?

WANNEER ZIJN DE PUBLIEKS-UITVOERINGEN VAN BOSCH PARADE?

Bosch Parade vaart op donderdagavond 20.00 uur, vrijdagavond om 20.00 uur, zaterdagavond om 20.00 uur en zondagmiddag om 15.00 uur. De try-out de dinsdagavond om 20.00 uur vooraf is een volwaardige voorstelling voor een aantal genodigden, maar wordt niet met het publiek gecommuniceerd.

Halverwege de route bij het Bolwerk (zie afbeelding van de route) komen de eerste werken omstreeks 20.30 uur (15.30 uur zondag) voorbijgevaren. Eindpunt is in Tuin der Lusten aan de Citadel, waar de eerste werken vanaf ongeveer 21.00 uur (16.00 uur zondag) aankomen. De stroomsnelheid van de Dommel bepaalt de snelheid van de parade, dus deze tijden kunnen afwijken.

WANNEER IS DE TUIN DER LUSTEN OPEN?

De Tuin der Lusten is vanaf de opening woensdag tot en met zondag open voor bezoekers vanaf de namiddag tot 's-avonds laat. Je vindt de entreepoort aan de Zuid-Willemsvaart 2, 's-Hertogenbosch. Het is voor publiek mogelijk een gezellig borreltje doen of een lekker hapje eten. Ook kunnen bezoekers hier de werken van dichtbij bekijken of de makers aan het werk zien. Misschien worden ze zelfs verleid mee te helpen...

De openluchtateliers blijven open met slecht weer, maar de horeca kan op slechte dagen (te koud of te nat) gesloten blijven.

Op de uitvoeringsdagen kun je getuige zijn van het Slotritueel in de Tuin der Lusten, dat zal aanvangen nadat het laatste vaartuig van de parade arriveert.

De Tuin der Lusten is toegankelijk voor minder validen.

ZIJN ER TICKETS VOOR BOSCH PARADE?

Jazeker! Bosch Parade zorgt elke editie voor een paar mooie, betaalde zitplekken direct aan het water. Wil je zeker zijn van het beste zicht en gerieflijk de stoet van dichtbij aan je voorbij zien trekken? Reserveer dan tijdig

een kaartje via onze website.

Met je ticket steun je bovendien Bosch Parade, maak jij de bonte stoet kunstwerken mee mogelijk.

Bosch Parade is ook gratis te bezoeken. Dit kan vanaf de stadsmuren, in het gras aan de oevers, of op de vaak volle bruggen. De mooiste gratis plekken zijn natuurlijk snel bezet en vaak minder comfortabel.

Voor onze mindervalide bezoekers zijn er zitplaatsen bij het Bolwerk per lift bereikbaar.

MAKERS KORTING/TICKETS

Natuurlijk wil je als maker ook je eigen achterban Bosch Parade laten ervaren. Om deze reden krijgen makers een aantal tickets van ons. Daarbij krijg je ook een aantal kortingscodes. Zo kun je ook nog een paar mensen een goedkoper plekje aanbieden op een tribune.

BEREIKBAARHEID

We verzoeken iedereen om met het openbaar vervoer te reizen. Bosch Parade is te voet bereikbaar vanuit station 's-Hertogenbosch. Voor fietsers is er parkeergelegenheid bij de Citadel.

Voor meer informatie over parkeren en bereikbaarheid zie:

<https://www.visitdenbosch.nl/nl/plan-je-bezoek/parke-ren-bereikbaarheid>

IS DE PARADE TE ZIEN VANUIT DE TUIN DER LUSTEN

Nee, daar heb je niet de Bosch Parade ervaring. De werken komen namelijk binnen in de Tuin der Lusten en de parade valt daardoor letterlijk uit elkaar. De vaartuigen zijn vaak ook bezig met aanmeren, waardoor de uitvoering op het werk stopt.

Het is wel een leuke plek om de parade binnen te zien varen. Wij zorgen voor een presentator die de werken 'binnen juicht' en nog éénmaal applaus vraagt voor de kunstenaars en deelnemers aan boord.

HOE ZIET EEN BOSCH PARADE DAG ERUIT

9.00 – 18.00 SLEPEN VAN WERKEN

Op de dagen van uitvoering (dus ook de generale repetitie en try-out) worden de werken door het Bosch Parade productieteam naar het startpunt gesleept. Dat is een tijdrovend karwei en neemt vele uren in beslag. Dus dan is je werk niet beschikbaar voor een snel klusje of ligt het op een andere plek waar geen voorzieningen zijn.

17.30 – 19.30 OMKLEDEN EN VOORBEREIDEN

Mogelijk heb je een aantal performers of muzikanten die een kostuum aankrijgen of gegrimed moeten worden. Zorg dat je dit op tijd doet en klaar staat. Afhankelijk van waar je in de parade zit kan dit voor of na het eten.

18.00 SAMEN ETEN

Alle makers krijgen bij de try-out een envelop. Hier zitten T-shirts in voor alle vrijwilligers die bij jou iets hebben bijgedragen. Ook zitten daar consumptiemunten en bonnen in. Bij de avonduitvoeringen zorgt Bosch Parade voor een gezamenlijke maaltijd voor alle makers, medemakers en vrijwilligers in de Tuin der Lusten. Vanaf 18.00u staat het eten voor je klaar in de backstage zone.

18.30 BRIEFINGS

Elke dag op 18.30 volgt de laatste briefing met updates. Zorg ervoor dat je hier als maker/performer bij bent!

19.00 NAAR HET STARTPUNT

De deelnemers vertrekken daarna tijdig te voet naar de startlocatie. Dat is ongeveer 25 minuten lopen. Er rijden twee busjes voor grote instrumenten, attributen die niet te voet mee kunnen en voor mensen voor wie deze wandeling een te grote opgave is.

20.00 DISCIPLINE

De volgorde van de werken in de parade is door het artistiek team vastgesteld. De werken worden in die volgorde op de startplek 'afgeduwd' door de productie leider. Op die startplek is beperkte ruimte. Dat betekent dat niet iedereen tegelijk op zijn/haar werk kan stappen. Afhankelijk van de grootte van de groepen, de benodigde voorbereidingstijd en de vertrek-volgorde worden afspraken over timing gemaakt.

20.00 - 22.00 SAMEN

Hoe minimaal de stroming van de Dommel er soms ook uit ziet, hij dicteert wel de richting en de basissnelheid van de parade. De werken moeten tijdens de vaartocht de afstand tot elkaar zo strak mogelijk zien vast te houden voor een optimale beleving aan de waterkant. Het is ook in je eigen belang dat jouw werk op deze manier zo optimaal mogelijk bij het publiek binnenkomt.

21.00 - 22.00 NA DE TOCHT

Bij aankomst zorgt de kunstenaar dat zijn team van het vaartuig af gaat en het vaartuig aangemeerd wordt op aanwijzing van de productie leiding. Haal meteen alles wat van het werk af moet er ook af. Zorg dat eventuele accu's aan de laders komen te liggen zodat je de volgende dag weer 100% opgeladen bent. Voor zwemmers is er achteraf een kopje soep en een warme douche. Berg ook je kostuums en wetsuits weer netjes op, zodat het weer klaar hangt voor de volgende dag.

22.00 - 22.30 NA

Als alle werken binnen zijn rond half 11, vindt er per dag een korte evaluatie plaats met de makers (15-30min) om voor de volgende dag de puntjes op de i te zetten. Hierbij moet een eindverantwoordelijke van elk werk aanwezig zijn. Ook hierbij geldt: maximaal 2 personen per werk. Ook is dit een moment om eigen bevindingen en enthousiasme te delen. En de bar is open tot vlak voor sluitingstijd!

WAT IS DE BOSCH PARADE WEEK?

WAT IS HET BELANG VAN DE REPETITIES?

Voor een gewone tentoonstelling wordt niet gerepeteerd. Repetities zijn voor Bosch Parade echter van cruciaal belang. Het publiek kijkt naar een voorbijdrijvende groepstentoonstelling die zorgvuldig is samengesteld door het artistiek team. Dat heeft de werken geselecteerd om in gezamenlijkheid een ijzersterke parade te tonen aan een heel groot publiek.

Het gegeven dat de tentoonstelling voorbij komt drijven, maakt het extra belangrijk dat iedereen zich aan de afspraken op het water houdt. Zoals op elke groepstentoonstelling verhouden de werken zich tot elkaar. Denk niet dat jouw werk er beter op wordt als het een 'eigen zaal' heeft zonder de ruis van al die andere werken om zich heen. Lekker Solo met veel ruimte om jouw werk heen – het effect zal zijn dat het publiek afhaakt omdat het allemaal veel te lang duurt. Dat is ook niet in jouw belang. Ter vergelijking: in een museum kijkt een bezoeker gemiddeld ongeveer 19 seconden naar een werk. Bij Bosch Parade lukt het ons om jouw werk bij elke bezoeker ongeveer 3 volle minuten in beeld te houden. En dat bij vele duizenden!

Een tentoonstelling uitvoeren als een parade op het water is wereldwijd uniek. Maar het vergt dus wel extra oefening in de vorm van repetities, een doorloop en try-out. Keihard nodig om de werken -dus ook jouw werk- optimaal te laten schitteren op dit bijzondere podium. Het kost tijd, maar die is het meer dan waard.

EINDVERANTWOORDELIJKHEID

De eindverantwoordelijkheid voor het werk ligt bij de maker. Dat betekent ook dat je zelf verantwoordelijk bent voor het oplossen van mogelijke problemen met je werk tijdens de Bosch Parade Week. Jij zorgt dat je werk op tijd klaar is en voldoende solide is om repetities en uitvoeringen te doorstaan. Je zorgt ook dat je team voor elke uitvoering compleet is en altijd op tijd aanwezig. Klinkt dit erg streng? Dat snappen we. Maar het is vooral bedoeld om helderheid te scheppen en daarmee te zorgen dat we allemaal weten wat we van elkaar kunnen verwachten en wat niet.

Mocht je tegen problemen aanlopen die je niet opgelost krijgt, zal het team van Bosch Parade je uiteraard terzijde staan. Communiceer hierover op tijd.

KAN IEDER WERK MEE IN BOSCH PARADE?

Het artistieke team of het productieteam kan aangeven dat het werk niet mee kan in een uitvoering of editie. Uiteindelijk is dat aan de directeur om te beslissen of dit gebeurt of niet.

Het is in zeldzame gevallen voorgekomen dat werken niet meekonden bij een uitvoering van Bosch Parade. In de regel gebeurt dat enkel bij de werken die tijdens de technische repetitie niet voldoende functioneerden. Zorg dus dat tijdens de technische repetitie alles op orde is.

GRIJZE PAGINA

WELKOM

bij al het onvoorziene:
dat wat we samen nog niet weten!

Er zijn bij Bosch Parade altijd zaken waar we
gezamenlijk tegenaan lopen.
Maar ja... wie lost het op?

Jij? ik?

Wij?

Op deze pagina benoemen we het grijze gebied.

ons enige échte advies:
BLIJF EROVER PRATEN!

WERKEN IN DE TUIN DER LUSTEN

BOUWEN IN DE TUIN DER LUSTEN

In de Tuin der Lusten ligt deze editie een grotere nadruk op het werken aan kunstwerken voor de Parade. Onder andere David Bade en Tirzo Martha (beide NL/Curaçao) gaan hier vanaf de publieksopening aan de slag met verschillende groepen uit de samenleving om hun werk te realiseren. Dat doen zij onder meer met een groep van Stichting Loods, een organisatie die de zwakste schakels in onze samenleving probeert wat te versterken.

Ook voor een aantal andere kunstenaars zal daar ruimte gemaakt worden om hun werk te bouwen, te monteren of af te werken. Op de oevers en op het water. Wil je ook bouwen in de Tuin der Lusten? Stem dat dan af met ons.

Hoe dichterbij de parade komen, hoe drukker het bij en op het water zal worden. De Bosch Parade Community groeit hier steeds meer uit tot een grote warme werkgemeenschap. Alles gebeurt in de openbaarheid, zichtbaar voor bezoekers.

GASTEN ÉN PROGRAMMA IN DE TUIN DER LUSTEN

De Tuin der Lusten is van woensdag tot en met zondag geopend voor publiek. Hiernaast zijn er programma's die wij zelf organiseren. Er vindt in de tuin onder andere een educatieprogramma plaats met scholieren van 10-14 jaar. Culturele partners houden er regelmatig bijeenkomsten en zakenrelaties kunnen er hun gasten ontvangen. Onze horecapartners zorgen steeds voor gastvrijheid en voor de inwendige mens.

Dit alles biedt veel ruimte, maar vraagt daarmee ook om de nodige discipline om die ruimte optimaal te kunnen benutten. Dus zal er ook tussendoor opgeruimd moeten worden om de Tuin schoon te houden voor de bezoekers. Natuurlijk moet er ook veilig gewerkt worden.

FACILITEITEN PRODUCTIEZONE EN CATERING

In de Tuin der lusten wordt een productiezone ingericht met kleedruimtes, kledingrekken, spiegels, douches en toiletten voor de uitvoeringen. Ook zijn er afsluitbare containers voor opslag materialen in de nacht. Er zijn slechts een beperkt aantal lockers beschikbaar om waardevolle spullen achter te laten.

De productiezone is dagelijks bemand. Tijdens de be- mande uren is er voor de Bosch Parade Community altijd water, koffie en thee gratis beschikbaar.

Tijdens de uitvoeringsdagen wordt er gezamenlijk gegeten. Dit is een lichte maaltijd, vergelijkbaar met een stevige lunch. We serveren alleen vegetarische gerechten. Op basis van het repetitieschema zijn er géén lunches voorzien. Voor zwemmers is er soep na de uitvoeringen. Bestel tijdig maaltijden voor je deelnemers/vrijwilligers die tijdens de repetities of shows aan het werk zijn. Zonder bestelling door de kunstenaar zijn er voor je team geen maaltijden beschikbaar. We reserveren maaltijden en consumptiemunten voor de deelnemers/vrijwilligers door die door hun maker zijn aangemeld.

HUISREGELS TUIN DER LUSTEN EN BACKSTAGE

De volgende huisregels gelden in de Tuin der Lusten:

- Houdt de werkplaats proper en ruim dagelijks alles op.
- Werk veilig en met de juiste beschermmiddelen in de Tuin der Lusten.
- Gebruik van gereedschappen die metaalfijnstof veroorzaken zijn alleen toegestaan in het atelier van de Tuin der Lusten in verband met mogelijke schade aan de boten in de overgelegen jachthaven. Denk aan slijpen, lassen, zagen etc.
- Stichting Bosch Parade is niet aansprakelijk voor enige vorm van schade of diefstal. Wij adviseren daarom om kostbaarheden thuis te laten.
- De Tuin der Lusten is alleen per auto toegankelijk voordat de Tuin voor het publiek open gaat. Dat is enkel voor laden en lossen, dus zet je auto zo snel mogelijk weg. Dit betekent ook dat je je auto niet voor de entree mag parkeren.
- Bosch Parade heeft geen parkeerplaatsen in de historische binnenstad van 's-Hertogenbosch. Auto's na lossen parkeren op eigen gelegenheid in de omgeving
- Fietsen in de fietsenrekken bij de Tuin der Lusten en niet op het terrein.
- De werken (en alle betrokkenen) mogen alleen gebruik maken van onze eigen pontonsteigers, steigers aan de overkant van het water niet betreden.
- Houd douches en wc's schoon.
- Tijdens de uitvoeringsdagen zijn alleen mensen met een community bandje welkom in de backstage zone.

WAT DOE IK NA HET EVENT MET MIJN WERK?

WAT DOE IK NA HET EVENT MET MIJN WERK?

DIRECT NA DE EDITIE

OPRUIMEN & TRANSPORT

Allereerst het belangrijkste, alle werken worden direct na Bosch Parade geacht weggehaald te worden. Drie dagen na de laatste tocht worden wij namelijk geacht het terrein meer dan brandschoon op te leveren en terug te geven aan de stad. Het is daarom van belang de maandag en dinsdag na de uitvoeringen je kunstwerk opgeruimd te hebben.

Het werk is eigendom van de maker. Bosch Parade verzorgt het transport van het werk terug naar het atelier van de maker als die het werk niet zelf kan transporteren.

ONDERSTEUNING IN HERGEBRUIK

Wij denken met Bosch Parade graag mee over hergebruik van je werk. Heel soms kunnen we zelfs ondersteunen bij de doorontwikkeling, maar daarvoor zal altijd overleg in vroeg stadium nodig zijn. Zie ook onze voorbeelden in dit hoofdstuk. Plan dat overleg ruim voordat de editie plaatsvindt!

Mocht je jouw project zelf willen doorontwikkelen, heeft Bosch Parade beperkte opslag beschikbaar. De opslag is bedoeld voor spullen van Bosch Parade en werken die na afloop van de editie vaker worden ingezet. Deze werken kunnen, in overleg en mits plaats, een jaar kosteloos worden gestald toekomstperspectief te onderzoeken.

Werk dat uiteindelijk toch niet meer gebruikt gaat worden moet uit onze opslag. Voor de opslag van werk dat succesvol hergebruikt wordt, vragen we een vergoeding. Bosch Parade kan de maker altijd vragen om het werk op te ruimen of om het zelf elders op te slaan in verband met gebrek aan ruimte of om weer ruimte te bieden voor nieuwe projecten.

DUURZAAMHEID

Wij vragen kunstenaars verantwoordelijk om te gaan met de benodigde materialen voor het werk. Duurzaamheid is een speerpunt en bereik je door milieuvriendelijke materialen te gebruiken en op het water met behulp van spierkracht of elektriciteit voort te bewegen. Doorontwikkeling en/of hergebruik is essentieel. Wij financieren werken die een tweede (of derde of vierde) leven krijgen na Bosch Parade, of dat met materiaal is gemaakt waarvan het hergebruik wordt gegarandeerd.

VOORBEELDEN HERGEBRUIK WERK

Hoewel wij de werken speciaal voor de editie laten maken, stimuleren wij het hergebruik van kunstwerken. Daar hebben we inmiddels een aantal inspirerende voorbeelden van, zowel groot als klein, zowel in voorstellingen als bij exposities.

2022 W' ATLANDIS – ATM MODEL ART

Als de zeespiegel blijft stijgen, trekt Bosch Parade over een aantal decennia aan je dakraam voorbij... W'atlandis waarschuwt ons daarvoor. Het laat zien hoe de verzonken stad van ooit, Atlantis, de stad van de toekomst wordt. Een schone metropool, waarin we ons niet langer laten verleiden door de geneugten van de consumptiemaatschappij, maar waar cultuur en natuur elkaar versterken. Als een verstild laboratorium dobbert een sliert geïsoleerde 'experimenten' sereen over het water. Drijvende fontein wassen de lucht schoon, in de bollen eromheen worden kwetsbare stukjes landschap beschermd tegen de vervuilde buitenwereld. Is dit ons voorland?

ATM Model Art maakte W'atlandis voor Bosch Parade. Samen Mojo werd in het werk geïnvesteerd, zodat het daarna kon doorreizen naar festival Down the Rabbit Hole.

2022 ANGLER MAIDEN – LISA NIGRO

Voor Lisa Nigro is haar kunstenaarschap als een religieuze roeping. "Het is altijd mijn droom geweest om kunst te maken voor en met gemeenschappen over de hele wereld." En dus maakte ze interactieve kunstwerken vol vuureffecten voor Burning Man, het jaarlijkse experimentele kunstenfestival in de Black Rock Desert van Nevada. En Angler Maiden voor Bosch Parade 2022.

Angler Maiden is een monsterachtige vis, opgetrokken uit staal en oud ijzer, die de vissers verleidt met haar muziek en haar kleuren, en met haar vurige karakter.

Angler Maiden werd aangekocht door een enthousiaste bezoeker van Bosch Parade, en hij plaatste het in zijn tuin in Berlicum.

2022 DE LEGANDARISCHE LEKKERBEK – KRISTA SMULDERS & MICHEL UBELS

Aan tafel, dames en heren! Kom lekker schransen! Kom hup, hap toe. Vanwaar die aarzeling? Toch geen medelijden met die zielepieten? Hadden ze de kleine lettertjes maar moeten lezen?!

De legendarische lekkerbek toont waar ons ongebreidelde consumptiegedrag toe kan leiden. Zie hoe we ons verliezen in een overvloed aan kleur en bezorgen tot aan de deur, vier sessies liposuctie en vijf keer happy end, zes kledingadviseurs en een aantrekkelijk dividend. Sus je geweten, niets te verliezen! Vang die grote vis! Sla 'm aan de haak.

Het werk van Krista en Michiel landde in de gratis kunststroute 'Roëte Route – Biësting in de Binnestad' in Venlo.

De Legendarische Lekkerbek van Krista Smulders en Michiel Ubels is hergebruikt in een buitententoonstelling in Venray.

2016 WE LEVEN VROLIJK VERDER / HELLEND VLAK – VLOEISTOF

"Een voorstelling in het licht van het veranderende klimaat. Een spannende voorstelling waarin de dansers keuzes moeten maken tussen elkaar helpen of voor je eigen hachje gaan. Tussen herkenbaarheid en absurdisme. Als publiek word je betrokken bij de nijpende situatie en krijg je verschillende spiegels voorgehouden over het grenzeloze talent dat we allemaal hebben: de grootst mogelijke ontkenning volhouden over de bedreiging die we zelf creëren. Krijgt u het al wat warmer?"

Vloeistof maakte na deelname aan Bosch Parade in 2016 een zelfstandige voorstelling van het enorme drijvende dak, die onder meer te zien was bij Festival De Karavaan (Alkmaar), Festival Onderstroom (Vlissingen), Sonsbeek, Veurne (België), La Strada Internationales Festival der Strassenkunst Bremen (Duitsland) en Zeeland Nazomerfestival i.s.m. Het Watersnoodmuseum.

2022 SURVIVALUNIT - MARTIJN VAN DALEN

Met de individualisering wordt de aarde er niet beter op. We vinden ons persoonlijke genot belangrijker dan het milieu en kunnen schadelijke verleidingen maar moeilijk weerstaan. Survivalunit laat zien waartoe dat kan leiden, toont je een spiegel met een duister beeld uit de toekomst.

In een groentekas leeft een man die erin slaagde de stille ramp te overleven. In deze eenzame steriele ruimte kan hij zich redden, maar voor hoelang weet niemand. Survivalunit laat zo vervreemding en realiteit versmelten, waar schuwt je voor wat er mogelijk voor ons ligt.

Dit werk eindigde in 2022 in de Jeroen Bosch tuin te 's-Hertogenbosch, waar we na iedere editie een werk plaatsen.

Survival Unit van Martijn van Dalen heeft in de Jeroen Bosch tuin in Den Bosch gestaan.

Hellend Vlak van Vloeistof heette in Bosch Parade nog We leven vrolijk verder.

2013 SONATE JHERONIMO - ROB VAN DAM

Sonate Jheronimo was de bijdrage van kunstenaar/architect Rob van Dam voor 2013. Twee drijvende hoorns aangedreven door schoepenraderen met trappers zoals bij een waterfiets. De twee hoorns zijn in de loop van de jaren uitgegroeid tot iconische beelden van Bosch Parade.

Rob van Dam heeft ervoor gezorgd dat zijn prachtige drijvende hoorns ook op straat te gebruiken zijn. Dat maakt dat hij ze op vele evenementen kan inzetten. Sonate Jheronimo reed o.a. rond op Oerol Terschelling, dreef op het Meer van Genève, maakte Muziek op de Dommel Eindhoven mee en was officiële openingsact voor het driedaagse Down the Rabbit Hole 2022 in Beuningen.

2011 TROOSTVLOOT - ELLEN RIJK

De houten boten van Troostvloot zijn in vorm en afbeeldingen gebaseerd op elementen uit de gotische architectuur. De bootjes zijn als het ware liggende kapellen op het water. Kapelletjes zijn kleine heiligdommen, ze roepen op tot stilte, contemplatie en bezinning. Religieus of niet, mensen zoeken er rust en troost, voor verdriet over de dood of over het leven.

Troostvloot was een opdracht van Bosch Parade 2011. De bootjes van Troostvloot zijn in de loop der jaren op vele plekken te zien geweest. Steeds weer in een andere setting. Maar altijd trouw aan de eerste intenties.

Troostvloot van Ellen Rijk stond op vele plaatsen.

VOORBEELDEN DOORONTWIKKELINGEN

Bosch Parade verstrekt met de tweejaarlijkse editie nieuwe opdrachten voor beeldend werk, compositie en teksten voor zowel jong als gevestigd talent. De ruimte tussen de tweejaarlijkse edities wordt, conform de meerjarenstrategie, benut voor ontwikkeling, experiment en samenwerking om het evenement en het kunstklimaat verder te versterken.

In de regel vragen wij kunstenaars om werk zelf door te ontwikkelen. Vaak doen wij dit wanneer daar ook een geschikte samenwerkingspartner voor is die – samen met Bosch Parade – kan bijdragen aan het project. Ook is het belangrijk dat we door deze samenwerking onze organisatie meer langdurig versterken.

Onderstaande de voorbeelden van de afgelopen jaren.

2022-HEDEN **ANTWAN'S HAND – LUCAS KASTELIJN**

Hij bedacht het voor in een droge woestijn, zijn inspiratiebron was immers Bosch' drieluik over de woestijnkluizenaar Antonius van Egypte. Maar Lucas Kastelijn maakte zijn kunstwerk Antwan's Hand voor Bosch Parade 2022: de opblaasbare toren van dromen en verlangens werd een drijvende fata morgana, waarmee Lucas en een kluwen dansende, sensuele lichamen in juni een ode brachten aan de grenzeloze verbeelding.

Een kleine drie maanden later wist Antwan's Hand echter alsnog zijn voorbestemming te bereiken: Black Rock Desert in Nevada, tijdens het experimentele kunstenfestival Burning Man met dit jaar het thema 'Waking dreams'. Lucas: "Burning Man draait helemaal om gunsten en zelfvoorziening: je neemt iets mee of doet iets voor elkaar, alles vrijwillig, zonder geld. Dus toen de organisatie Bosch Parade uitnodigde om eens te komen kijken, ontstond het idee om Antwan's Hand mee te nemen. Als cadeau van Bosch Parade voor Burning Man."

2019-2020 **WITTE VLEUGEL - BERT VOGELS**

Het kunstwerk 'Witte Vleugel' van beeldend kunstenaar Bert Vogels en componist Loes Reiling werd ontwikkeld als interlude in Bosch Parade editie 2019. Het vormde de reflectie op een zwaar gevecht, even een rustpunt, terugblikkend op de strijd om ruimte te scheppen voor het nieuwe.

Juist tijdens de Corona-uitbraak ontstond bij veel mensen de tijd voor reflectie als behoefte voor het nieuwe. Helaas is dat niet voor iedereen positief: cultuurmakers zaten werkeloos thuis, bewoners van verzorgingstehuizen zaten geïsoleerd binnen. Met het project wilde Bosch Parade in corona-tijd zowel bejaarde buurtbewoners even uit hun isolement halen als makers uit meerdere disciplines van een betaalde opdracht voorzien.

Samen met stadsdichter Doeko L., componist Loes Reiling en het Zuid-Willemspark ging Bosch Parade op zoek naar de bijzondere reflecties van bewoners op de transformatie van de Zuid-Willemsvaart tot het Zuid-Willemspark. De bijbehorende inzichten en verhalen van bewoners van verzorgingstehuis 'Nieuwehagen' werden tijdens de lockdown door vier dichters verzameld. Het leverde vier nieuwe songs op, die werden gespeeld tijdens de Bossche Zomer en tijdens de opening van deelproject 'Tribune' van het Zuid-Willemspark aan de voormalige vaart.

2021-HEDEN NAÏAD – SKYPUNCH COLLECTIVE

Op een spiegelende klif, een rots vol reflecties en weerkaatsingen, roert zich een wezen. Ze beweegt zich op huilende klanken, soms lieflijk, soms monsterlijk, plots met twee hoofden, dan vier. Haar armen verdubbelen zich, groeien uit haar rug of uit haar benen. Met haar vervreemdende dans lokt ze meer figuren naar zich toe en wordt de rots in beweging gebracht. Er ontvouwt zich een spel tussen vasthouden en loslaten, meeveren en afzetten, verdrinken en weer oprijzen.

NAÏAD is een zinnenprikkende voorstelling die balanceert op het snijvlak van dans, muziek en beeldende kunst. Het werk maakt op ultieme wijze gebruik van haar speelomgeving door van het water een onmisbaar element in de voorstelling te maken. Ook de spiegels waaruit het decor is opgebouwd, zorgen ervoor dat de omgeving, de lucht en het weer worden opgenomen in het beeld.

Skypunch Collective is een multidisciplinair samenwerkingsverband tussen Celine Werkhoven, Anna Zurkirchen en Antonio Alemanno. Het collectief streeft ernaar het menselijk lichaam en haar kunnen in te zetten voor het creëren van vervreemdende, poëtische en realiteit overstijgende voorstellingen. De combinatie van beweging, geluid en een sterk beeldende scenografie vormt de rode draad in het werk.

Naïad is gemaakt voor de editie van Bosch Parade in 2022 en is met steun van Bosch Parade doorontwikkeld tot een zelfstandige voorstelling door de jonge makers van Skypunch. De registratie is hier te vinden:

<https://vimeo.com/635657684>

2019-HEDEN TRIOMF / THE WEIGHT OF WATER – PANAMA PICTURES & ROB VAN DAM

In 2019 was de varende trap Triomf van beeldend kunstenaar/architect Rob van Dam onderdeel van Bosch Parade. In coproductie met Panama Pictures brachten wij de Triomf terug met The Weight of Water als spannende enscenering voor een poëtische dans/circusvoorstelling. In 2022 speelde de pilot van The Weight of Water in de Tuin der Lusten, in 2023 de korte versie op Down the Rabbit Hole (“Visueel hoogtepunt van het driedaagse, uitverkochte Down the Rabbit Hole” – NRC) en de volledige voorstelling op Theaterfestival Boulevard (Publieksliefeling met een 8,9 als beoordeling). De samenwerking leidt tot en met 2026 toe tot optredens door heel Europa, van Spanje tot en met Litouwen.

Strak wit vormgegeven en imposant ogend, zorgt de deinnende trap voor een labiel evenwicht. Er hoeft zich maar één van de opvarenden naar de andere kant te verplaatsen en het geheel kantelt. In de dans op de varende en kantelende trap staat dus veel op het spel: de zes performers moeten onmiddellijk reageren op de beweging van elkaar en het object. Het laat zo een streven naar macht zien, maar toont ook de afhankelijkheid – van elkaar, en van grotere oncontroleerbare elementen.

Weight of Water is een coproductie van Bosch Parade met Panama Pictures. De lange versie gaat in première bij Theaterfestival Boulevard, als een waar Bosch feestje. De preview is hier te vinden:

<https://panamapictures.nl/shows/the-weight-of-water/>

Triomf van Rob van Dam werd Weight of Water van Panama Pictures in coproductie met Bosch Parade.

2024-HEDEN EVOLUTIE DER DEMONEN – BOOST PRODUCTIES

Boost Producties presenteerde in editie 2024 'drie karakteristieken uitvergroot' als hedendaagse demonen. De volgende stap is de vertaling naar het landelijk reizend en avondvullend theaterprogramma 'Circus for the People'. In dit programma, met de drie gemaakte beelden als medespelers, maakt Boost iedere speelbeurt ook ruimte vrij voor invulling vanuit een lokale community, een lokaal project of instelling. In een duurzame relatie- en publieksopbouw zal de première hiervan te zien zijn in de Tuin der Lusten als openingsvoorstelling van de Tuin der Lusten in 2026, met aansluitend een nationale tournee. Ook verschijnen ze op mooie plekken, zoals Porto Circolo.

2024-HEDEN RAD VAN WONDE-N/R – CAMIEL CORNEILLE

Met Camiel Corneille wordt de voorstelling 'Rad van Wonde-n/r', een artistieke verkenning van de contrasten tussen fysieke mogelijkheden en hedendaagse marteling, verder ontwikkeld. Het werk wordt bij Korzo Theater geschikt gemaakt voor een zaal-variant, die naast de water-variant is te spelen.

HOE COMMUNICEREN WE OVER BP?

HOE COMMUNICEREN WE OVER BP?

CAMPAGNE & DOELEN

PUBLIEKSVISIE

Het is onze missie om alle Bosch Parade bezoekers als 'hedendaagse Jheronimussen' naar de wereld te laten kijken om die wereld iets eigenzinniger en socialer te maken. Bovendien willen wij een groot publiek bereiken, verrassen en inspireren.

DE CAMPAGNE

Bosch Parade wil groeien in bereik en impact. Door middel van publiekswerking, kennisdeling en inspiratie delen we 'de blik van Jheronimus'. De werken van Bosch Parade zijn de belangrijkste elementen om content op te creëren. Het programmaboekje is beschikbaar om context en handvatten mee te geven aan het publiek.

Het wat oudere publiek bereiken we al goed. Zij zijn belangrijk en dat mag én moet gezegd worden. Wij noemen ze voortaan Youngsters. Want met hun energieke en jonge blik zijn wij waar we nu zijn en houden ze (cultureel) Nederland draaiend. Naast regelmatig bezoek, willen we hen verleiden naar de betaalde onderdelen te komen met aantrekkelijke zitplaatsen en arrangementen.

De jonge online bezoekers willen we ook langs de kant zien. Verjonging van het artistieke team en het deelnemersveld (inclusief talentprogramma) dragen bij aan deze doelstelling middels identificatie. Bijzonder aspect binnen de publiekswerking is de Tuin der Lusten. Met de Tuin der Lusten wordt een nieuw format ingezet om met name een jonger publiek te binden aan Bosch Parade. Dat zijn zowel actieve gezinnen, als jongeren tussen 16 en 30 jaar. Het bourgondisch horeca-aanbod wordt gekoppeld aan het bouwen en de kunstwerken in de Tuin der Lusten om specifiek hen te bereiken.

Bosch Parade wil mensen met afstand tot cultuur bereiken door met sociale partners (in de community) en sponsoren een social responsibility strategie te voeren. Ook de inzet van de Bosch Parade Community in de parade is hiervoor een belangrijk instrument.

In de aanloop naar de parade geeft de campagne 'Tipje van de sluier' een unieke inkijk in het maakproces. Kunstenaars in hun atelier, het verzamelen van materialen en vervolgens de uitdaging van materiaalkeuzes komen aan bod. De gedeelde beelden laten veel over aan de fantasie van de kijker. Denk aan: drijftesten uitvoeren, inflatables opblazen en geluiden produceren met de vaak unieke, handgemaakte instrumenten.

DOELGROEPEN CAMPAGNE

Hoewel Bosch Parade zich inzet voor alle doelgroepen, wordt voor een effectieve campagne gekozen voor focus op drie doelgroepen. Voor Bosch Parade 2024 waren Youngsters de primaire doelgroep in de nationale campagne. Hen wilden we bereiken met het aanbod voor betaalde plaatsen. Daarna kwamen de Actieve Brabantse gezinnen en Young, hip and happening. Zij werden meer lokaal geworven.

De gekozen doelgroepen hebben een verband met elkaar. De ouders van de actieve Brabantse gezinnen van nu zijn (deels) de welvarende cultuursnuivers van morgen. Een deel van de jonge, creatieve geesten 'Young, hip and happening' zullen zich in de toekomst in Brabant vestigen en een gezin stichten.

DOELGROEP	WELVARENDE CULTUURSNUIVERS - 'YOUNGSTERS'	ACTIEVE GEZINNEN	YOUNG, HIP AND HAPPENING
Omschrijving	Youngster zijn het oud worden opnieuw aan het uitvinden. Grotendeels afkomstig uit een generatie die de jongerencultuur uitvond, in de jaren '60 en '70 aan de wieg stond van de hedendaagse popmuziek, het modebeeld decennialang bepaalde en nog steeds een flinke vinger in de pap heeft op economisch, maatschappelijk en politiek toneel.	Jonge, drukke gezinnen met vele dagelijkse verplichtingen ervaren een continue tijdsdruk. Als de agenda het toelaat zijn ze cultureel erg actief. Voorop staan de kinderen, die voor een belangrijk deel de vrijetijdsinvulling van hun ouders bepalen. Meer dan andere groepen bezoeken ze culturele activiteiten met het eigen gezin en bevriende gezinnen.	Deze groep is jong, open minded en creatief. Ze houden niet van denken in hokjes. Hoger opgeleid, vaak nog studerend of werkend in een vrij beroep. Ze zijn blij met hun bruisende cultuurleven in de stad. Ze hebben wel veel tijd maar niet altijd veel budget om aan cultuur te besteden. De groep gaat veel naar evenementen en festivals, vaak in groepen.
Kenmerken	• Ouder dan 45 jaar • Loondienst, ondernemer, vrij beroep, (pre)pensioen • Hoger of universitair opgeleid • 1,5 of 2 keer modaal inkomen • Gaan graag uit eten • Hechten veel waarde aan kunst en cultuur in het eigen leven en voor de samenleving	• 30 tot 55 jaar, hebben kinderen in alle leeftijdsgroepen • Loondienst, ondernemer • Hoger of universitair opgeleid • 2 keer modaal inkomen • Hun drukke bestaan vraagt veel voorzieningen.	• 16 tot 30 jaar • Studerend, zzp-er, bijbaan in dienstverlenende sector • Relatief jong en zijn open minded • Havo/vwo, hoger of universitair opgeleid • Beneden modaal of modaal inkomen • Bezoeken van cultuur is een belangrijk onderdeel van de vrijetijdsbesteding
Doelstellingen	• Bosch Parade betaald bezoek • Tuin der Lusten horeca	• Tuin der Lusten horeca • Bosch Parade gratis bezoek	• Tuin der Lusten horeca • Bosch Parade gratis bezoek

KERNGEGEVENS VORIGE EDITIES

BEZOEKERSAANTALLEN

2019: **27.000** 8^E EDITIE

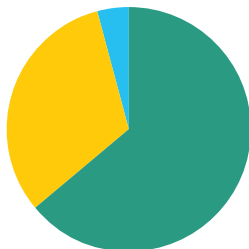
2022: **36.000** 9^E EDITIE

BEZOEKERSKENMERKEN 495 BEZOEKERS

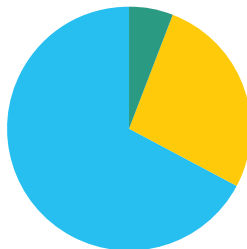
GESLACHT

● vrouw ● man ● anders

LEEFTIJD

● 18 t/m 34 jaar ● 35 t/m 54 jaar ● 55 jaar of ouder

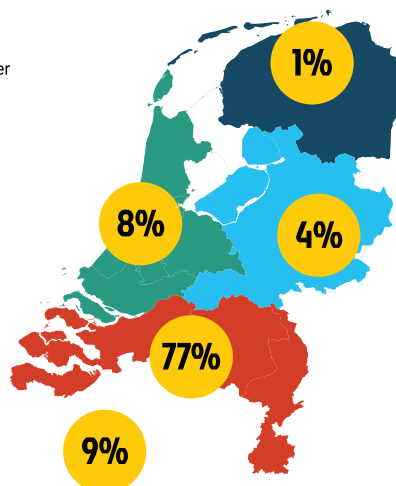

OPLEIDINGNIVEAU

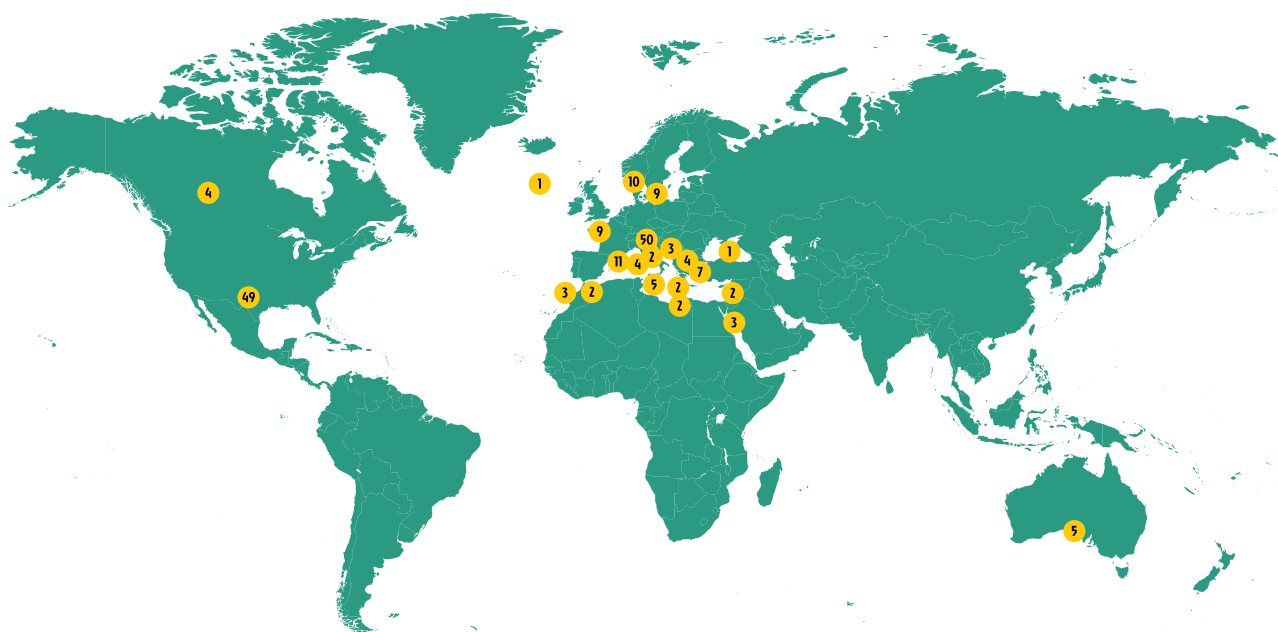
theoretisch 72% praktisch 4%
theoretisch & praktisch 15% onbekend 9%

HERKOMST BEZOEKER

Nederland 91%
buitenland 9%

VERKOCHT PER LAND

COMMUNICATIEMIDDELEN

Om een beeld te geven wat er concreet wordt gemaakt, staan hieronder enkele onderdelen uit de marketingcampagne verder benoemd.

NIEUWSBRIEVEN

In de communicatie wordt in meerdere fasen informatie aantrekkelijk verspreid om momentum te bouwen voor Bosch Parade. Bosch Parade stuurt haar achterban frequent nieuwsbrieven met daarin inspirerende en activerende content:

- Kunst: informatie over de makers, het maakproces en hun werk
- Ticketverkoop informatie en calls to action
- Praktische informatievoorziening tijdens het evenement
- Community: werving vrijwilligers, feiten en cijfers en terugblikken op successen

SOCIAL MEDIA

Op alle socialmediakanalen van Bosch Parade wordt consistent campagne gevoerd voor Bosch Parade. De kunstwerken, de nieuwe Tuin der Lusten en sporadisch een terugblik naar voorgaande edities, met oproepen aan lezers als 'wat was jouw favoriet?' De kanalen die Bosch Parade inzet zijn Facebook, Instagram (separaat Bosch Parade én Tuin der Lusten), LinkedIn, YouTube en Twitter.

WEBSITE

Bosch Parade heeft een meertalige, mobile friendly site waarop goed gestructureerde informatie op verschillende manieren wordt aangeboden. In de aanloop naar de volgende editie gaat Bosch Parade een nieuwe website opzetten waar alles beter gepresenteerd kan worden.

PERSBERICHTEN

Voor Bosch Parade zijn er perslijsten samengesteld passend bij de doelgroepen. Persberichten zijn veelal themagericht geschreven. Internationale pers heeft als gevolg van de pandemie nog geen bijzondere aandacht gehad.

ADVERTENTIES & NIEUWSBRIEVEN

Er wordt landelijk geadverteerd met maatwerk advertenties, online advertorials, nieuwsbrief advertorials en banners in print en online media als de Volkskrant, Museum-tijdschrift, Groene Amsterdammer en Zout magazine.

POSTERS & FLYERS

Middels outdoor affichage, abri's, sandwichborden en indoor A2/A3 posters worden posters verspreid in de grote en middelgrote steden van Brabant en omliggende kernen van Den Bosch. Ook in de randstad worden posters gehangen. In Brabant zijn op 500 cultuur georiënteerde locaties flyers verspreid.

BEWONERSBRIEVEN

Omwonenden van de Tuin der Lusten en de paraderoute worden met twee brieven geïnformeerd over praktische zaken en uitgenodigd voor de Tuin der Lusten. Bewoners van wijk De Muntel ontvangen via huis-aan-huisverspreiding een promotionele A5 flyer.

PROGRAMMABOEKJE

Iedere editie wordt er een programmaboekje gemaakt. Van dit boekje met 52 pagina's A6 zijn 10.000 gedrukte exemplaren met succes verspreid tijdens de paradedagen.

FOTOVERSLAGLEGGING

Drie fotografen met hun specifieke expertises worden als razende reporters ingezet tijdens de Bosch Paradedagen en in de Tuin der Lusten. Dit levert een schat aan beeldmateriaal op! Een klein deel daarvan wordt ingezet tijdens de editie, het grootste deel ervan wordt gebruikt om binding met onze achterban te houden in de aanloopperiode naar de volgende edities.

VIDEOVERSLAGLEGGING

Zowel van het maakproces als de einduitvoeringen worden door mediapartners als door eigen videoteam korte en lange registraties gemaakt. Focus voor onze videoteams ligt op het maken van korte video's van 40 tot 60 seconden, een gemiddelde lengte die op socialmedia het beste bekeken wordt. Mediapartners doen bovendien verslaglegging van de parade, met hoogtepunten Duitse Welle (5 minuten, internationaal publiek) en DTV (30 min, lokaal publiek).

COMMUNICATIE OVER MAKERS

Om voor Bosch Parade zo veel mogelijk aandacht te genereren, zetten we allerlei communicatiemiddelen in, gericht op publiek en op pers. We laten je graag weten welke en hoe, en wat je van ons kunt verwachten.

Maar ook jullie, makers, kunnen een belangrijke bijdrage leveren door onze en jullie boodschap zo breed mogelijk te verspreiden onder vrienden en bekenden, in je netwerk, binnen je organisatie. Verderop lees je hoe.

UITGANGSPUNT: BEZOEKER CENTRAAL

Bosch Parade zorgt voor (en betaalt) de promotie en publiciteit van het evenement. Dat doen we met o.a. affiches, flyers, advertenties, website, social media, nieuwsbrieven en persberichten. In die communicatiemiddelen gebruiken we (afbeeldingen van) alle kunstwerken.

Bosch Parade stelt teksten op over de makers en hun kunstwerken, voor o.a. het programmaboekje, de website en social media. Deze teksten zijn gebaseerd op de door de makers aangeleverde info; bij de 'vertaling' ervan richten we ons specifiek op de bezoekers: 'wat gaan zij beleven?'. Je kunt deze teksten natuurlijk ook gebruiken in je eigen communicatie.

Met een eenduidige opzet en toon schetsen we bovenal het totaal: Bosch Parade is geen gefragmenteerde optocht maar één geheel, een samengaan van de unieke kunstwerken. Bovendien belichten we de thematiek ('Hedendaagse Demonen'), de inspiratiebron. Daardoor kan het gebeuren dat een bepaald kunstwerk soms (iets) meer aandacht krijgt.

SPREAD THE NEWS!

Het verknopen van allerlei netwerken is een belangrijke kracht van Bosch Parade. Maar daarvoor is jouw inzet onontbeerlijk. Vertel het verhaal, verspreid affiches en flyers, deel socialmediaberichten, attendeer op (aanmelding voor) de nieuwsbrieven. Zo vergroten we het bereik en creëren we een community van geïnteresseerden – niet alleen van/voor Bosch Parade, maar ook van/voor jou.

Je ontvangt van ons daarvoor flyers en affiches. Bovendien sturen we je een digitaal pakketje logo's van Bosch Parade. Mocht je wat meer of iets anders nodig hebben, laat het ons weten, dan zorgen we ervoor.

GEBRUIK WEBSITE EN SOCIALS

Om geïnteresseerden uitgebreider en diepgaander te informeren over jou en je kunstwerk kunnen we bij de beschrijving op de Bosch Parade-website en -social media links plaatsen naar jouw site, social media of online filmpjes; wat en hoe je daar communiceert, is natuurlijk aan jou.

Bosch Parade maakt een eigen Facebook-event aan. Om die zo effectief mogelijk in te zetten, vragen we je nadrukkelijk om geen eigen Facebook-event aan te maken, maar aan te sluiten bij die van Bosch Parade. Deel en verspreid die berichten, en voeg er je eigen commentaar aan toe!

Gebruik bij berichten over Bosch Parade op je social media altijd hashtags (#) en/of tags (@). Dus: #boschparade en @boschparade. En, als je verwijst naar makers, bijvoorbeeld: @erik_vink_artist of @folkert.de jong & Wijfamilie @artivon.

Controleer je links, zorg dat de bezoeker altijd bij de juiste informatie terechtkomt.

VERSLAGLEGGING

Tijdens de opbouw en de Parade-dagen wordt er door Bosch Parade gefotografeerd en gefilmd. Deze foto's en films worden gebruikt op o.a. de website en social media. Per kunstwerk/maker stellen we een aantal foto's rechtenvrij beschikbaar; je kunt deze dus vrij gebruiken. Vermeld er dan wel altijd Bosch Parade bij, plus de naam van de fotograaf en de maker(s) die in beeld zijn.

PERS EN MEDIA

Met persberichten en persoonlijk contact informeert Bosch Parade media en journalisten. Mocht je zelf (direct) door hen benaderd worden over Bosch Parade, overleg dan eerst even met ons. Zo voorkomen we tegenstrijdige of dubbele berichten, en kunnen we ons gezamenlijke verhaal nog strategischer inzetten.

JOINT EFFORT

Met al deze middelen en onze gezamenlijke inzet, hopen we zo veel mogelijk mensen te attenderen op Bosch Parade. En er zo weer een groot, drukbezocht succes van te maken.

SPONSORING EN LOGO'S

FINANCIERINGSMIX

Bosch Parade kent zeer veel financiers die Bosch Parade ondersteunen. In de financieringsmix zitten onder meer sponsoren, subsidiënten, private inkomsten, cofinanciering, kaartverkoop en horeca. Middels personele inzet, materialen en financiële middelen ondersteunen zij Bosch Parade. Ook zijn er relatieavonden en tientallen netwerkevenementen. Om dat alles goed te delen, zonder het publiek te overstelpen, is een uitgebreide communicatiestrategie opgesteld.

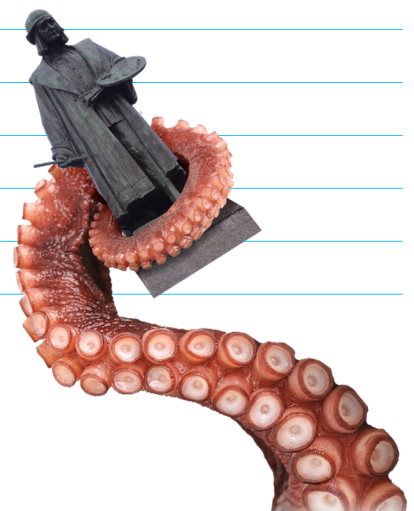
LOGO'S OP WERKEN?

Op of aan de kunstwerken zelf mogen zowel tijdens de uitvoering van Bosch Parade en/of in de Tuin der Lusten geen sponsoruitingen, in welke vorm dan ook, worden vermeld. Dat doen we namelijk centraal op vaste locaties op het terrein, in de programmaboekjes en online.

EIGEN SPONSOREN?

Het is zeker toegestaan om, naast de vergoeding door Bosch Parade, ook eigen middelen en fondsen te werven! Dat kan in de vorm van (project-)subsidies of facilitaire sponsoring. Wel is het altijd goed om dat met Bosch Parade af te stemmen. Vermelding van sponsornamen van zelf geworven co-financiers en materiaalsponsors kunnen in overleg met Opdrachtgever opgenomen worden op de website van Bosch Parade en de programmaboekjes.

A small, dark statue of a person in traditional attire, possibly a scholar or official, standing on a base. The statue is surrounded by a large, textured, reddish-brown object that resembles a large, coiled snake or a large, textured ball.

CHECKLIST VOOR KUNSTENAARS

Deze checklist is bedoeld om helder zicht te houden op je project. Niet alle punten zullen voor jou van belang zijn, maar lees toch alles zorgvuldig door en vink af wat al klaar of duidelijk is.

Let op: Bosch Parade is vooral een podium voor jou om je werk te kunnen laten zien aan een heel groot publiek op een prachtige plek en in een bijzondere context. We helpen waar we kunnen met onze expertise en met overkoepelende zaken, maar het blijft jóúw project en de productie van je project valt dus ook onder jouw verantwoordelijkheid.

1. VOORBEREIDENDE PRODUCTIE: BOUWPROCES & VOORTRAJECT

- ☐ Heb je een geschikte werkplaats? (Bosch Parade heeft geen eigen werkplaatsen, voor enkele communityprojecten kunnen we soms bemiddelen)
- ☐ Als je betaalde ondersteuning nodig hebt, heb je dat in je projectbegroting en je planning verwerkt?
- ☐ Verzorg je je eigen transport? Als dat niet kan, stem dat af met onze productieleader.
- ☐ Heb je al helder of een drijftest voor jouw werk van belang is?
- ☐ Neem je deel aan de 'community Facebook voor het uitwisselen van spullen en kennis via groepsapp kunstenaars?
- ☐ Heb je de mensen die je nodig hebt al aan je weten te binden: Bouwers / technische mensen / kostuummakers m/v?
- ☐ Plaats anders een bericht op de community facebook.
- ☐ Materialen
 - ☐ Is alles voor kostuums geregeld (stoffen, naaimachines, mensen)?
 - ☐ Heb je wetsuits voor je zwemmers geregeld?
- ☐ Heb je het afvoeren en/of opslag van je project na afloop geregeld?

2. AANDRIJVING

- ☐ Is je basisvaartuig helder in beeld (bestaand vaartuig of zelfgemaakt, hoe?)?
- ☐ Als je een of meer motoren nodig hebt, heb je die geregeld?
- ☐ Als je pontons nodig hebt, heb je dat afgestemd met de productieleader? Hoeveel heb je er nodig, en wanneer wil je ze beschikbaar hebben? Let op: ze kosten geld per week.
- ☐ Is de inkoop van materialen geregeld?
- ☐ Aandrijving door mensen: Zijn zwemmers / schippers / roeiers geregeld?
- ☐ Zorg je dat je voor kleine materialen t.b.v. je project een degelijke verpakking hebt voor opslag tijdens de uitvoeringsperiode: denk aan bijv. aan kratten of stevige dozen voor judopakken, schoenen, geluidsinstallatie etc.

3. COMMUNITY

- ☐ Mensen t.b.v. uitvoering
 - ☐ Ben je rond met de muziek + muzikanten, figuranten, grimeurs, dansers, zangers/koorleden, performers?
 - ☐ Heb je een heldere communicatie met jouw community opgezet?
- ☐ Beloning
 - ☐ Heb je je community aangemeld voor een T-shirt en het eten via het online formulier?
 - ☐ Heb je gedacht aan een extra aardigheidje voor je vrijwilligers, los van wat ze van Bosch Parade krijgen?
- ☐ Bedrijven en partners:
 - ☐ Werk je samen met een bestaande groep (zoals een koor of dansgroep)?
 - ☐ Werk je samen met bestaande Bedrijven of instellingen?
 - ☐ Heb je met hen duidelijke afspraken, ook over sponsoruitingen?

4. UITVOERENDE PRODUCTIE

- ☐ Heb je duidelijk in welke fase jouw werk naar het water moet?
- ☐ Heb je dat in je planning opgenomen en gecommuniceerd met de productie leider?
- ☐ Repetities
 - ☐ Heb je voldoende eigen groepsrepetities gepland?
 - ☐ Heb je een ruimte gereserveerd voor die repetities?
 - ☐ Heb je alle totaal-repetities en uitvoeringen volgens schema in je planning opgenomen en helder gecommuniceerd met je ploeg?
- ☐ Moet je al in een vroeg stadium gebruik maken van het backstagegebied?
- ☐ Is helder overlegd met de regisseur spel, kostuums en grime?
- ☐ Heb je grimeurs nodig op de uitvoeringsdagen?
- ☐ De kostuums worden tijdens de uitvoeringsdagen zoveel mogelijk centraal uitgegeven.
Is duidelijk welke kostuums voor wie bestemd zijn?
- ☐ Heb je accu's en opladers, en zijn die gemerkt?

5. VEILIGHEID

- ☐ Is je vaartuig veilig voor de opvarenden en de zwemmers er omheen?
- ☐ Is je vaartuig voorzien van solide en goed geplaatste hijsogen om het met een kraan op de vrachtwagen te tillen en het vaartuig te transporteren over het water en aan te meren?
- ☐ Is er binnen jouw team duidelijkheid over verantwoordelijkheden rondom veiligheid tijdens repetities en uitvoeringen?

6. FINANCIËEL

- ☐ Zijn alle financiële afspraken helder?
- ☐ Heb je gedacht aan onkostenvergoedingen en dat extra aardigheidje voor je vrijwilligers?

7. VERKOELING

- ☐ Zorg je dat je medewerkers bij hitte voldoende verkoelende drank krijgen?
- ☐ Hou je er rekening mee dat op hete dagen het werken buiten extra traag gaat: heb je voldoende marge ingebouwd in je planning?

8. COMMUNICATIE

- ☐ Pers: heb je perscontacten die je werk goed kennen? Tip ons, dan sturen wij hen graag een perskit toe. Dank alvast!
- ☐ Social media: we stellen het niet op prijs als je zelf een Facebook (event)pagina maakt. Verwijs alsjeblieft naar het centrale evenement van Bosch Parade als je promotie maakt op social media. Zo helpen we elkaar om zowel jouw werk als Bosch Parade te promoten.

DISCLAIMER & COLOFON

Deze survival guide is opgesteld door Stichting Bosch Parade en mag niet (geheel of gedeeltelijk) gekopieerd worden zonder voorafgaande toestemming van Stichting Bosch Parade.

De informatie in dit document wordt met grote zorgvuldigheid samengesteld. Ondanks onze zorgvuldigheid kan het voorkomen dat er fouten in zijn geslopen. Alle informatie is onder voorbehoud van eventuele druk- en typefouten.

FOTOGRAFIE

Ben Nienhuis, Willeke Machiels, Kleurstof,
Melissa Scharoo, Rob Hogeslag, Teis Albers.

POSTADRES

Stichting Bosch Parade
Pand 18
Sint Josephstraat 18
5211 NJ 's-Hertogenbosch

CONTACT ALGEMEEN

info@boschparade.nl
www.boschparade.nl